

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK

f z e t e k

„Emlékek nélkül, népeknek híre csak árnyék...”
(Vörösmarty Mihály)

az Erdélyi Örmény Gyökerek
Kulturális Egyesület
havonta megjelenő kiadványa
XVII. évfolyam 193. szám
2013. március

A Fővárosi Örmény Klub minden hónap 3. csütörtökén 17 órakor mindenkit szeretettel vár az *új helyszínre*, a Pest megyei Kormányhivatal Nyáry Pál termébe, bejárat a Budapest V., Semmelweis utca 6. szám felől

Lépcsőima

Csiki Margit Gitka
örmény motívuma

Pap: Fogadd el, Urunk, könyörgésünket a szent Istenszülőnek, egyszülött Fiad szeplőtelen szülőjének közbejárására és minden szenteid könyörgésére, és e nap kegyelménél fogva (és azokéra, akikre ma emlékezünk), hallgass meg minket Urunk és irgalmazz, bocsáss meg, engesztelődj meg és engedd el bűneinket, hogy hálaadással dicsőíthessünk Téged a Fiúval és Szentlelkeddel együtt, most és mindenkor és örökkön örökké. Ámen.

Az állhatatosságnak megfelelően még bővebben kifejti az ima törekvéseinket, utalva az elvégzendő liturgiára, (a nap kegyelmére) és a nap szentjeire. De szerepelnek itt már a bűnbánat gondolatai is, és utalás arra, hogy csak Isten kegyelme segítségével imádkozhatunk jól.

A húsvét közelségében gondoljunk erre is!

Dr. Sasvári László

* Szent Liturgia örmény katolikus szertartás szerint, Bp. 2006. 4–5. o.

Lapunk az interneten: a www.magyarormeny.hu honlapon is olvasható.
Elektronikus levélcímünk (e-mail): magyar.ormeny@t-online.hu

Béres L. Attila

A magyar haza és az örmények javát szolgálta

A Fővárosi Örmény Klub háziasszonya, *dr. Issekutz Sarolta* a gyergyószentmiklósi művészeti fesztiválon hallotta *ifj. Vákár Tibor* előadását a város örmény építészetéről. Az akkori élmény hatására hívta meg előadónak. Azok sajnálhatják, akik nem tudtak ott lenni a februári klubdélutánon a Nyáry Pál konferencia teremben. A vetített képekhez fűzött magyarázatok kíváncsiságunkat elégitették ki, megtudtuk, hogy a főtéren, az utcákon melyik házban kiknek a családja lakott. Az előadás második részében fényképeken elevenedett fel az édesapa, a 105 évvel ezelőtt született Vákár Tibor építésmérnök, festőművész, közéleti szakember emléke.

Miután a klub háziasszonya köszöntötte a megjelenteket, elmondta, hogy a Teréz körúton, az örményekhez sok szállal kötődő Sergio Tabeira uruguay-i szakács vendéglőjének különtermében 1996. március 21-én alakult meg a Fővárosi

dr. Issekutz Sarolta és ifj. Vákár Tibor

Örmény Klub. Az első klubdélutánon Vákár Tibor tartott előadást munkásságáról, örménységéről, életéről, eredményeiről. „Ezzel indult el az a sorozat, amelyen be kell mutatni az élő művészeinket, hírességeinket. Mert nemcsak azokra kell emlékeznünk, akik az elmúlt évszázadokban éltek, hanem, akik köztünk élnek ma.” – mondta. Megtudtuk azt is, hogy a Vákár családja érdekessége, hogy anyai és apai ágon is Vákár.

Ifj. Vákár Tibor Örmények építésze Gyergyószentmiklóson címre módosította képekkel illusztrált előadását. Felelevenítette miért lett Gyergyószentmiklós örmény város, beszélt a történelmi dokumentumokban leírt letelepedésről, az örmény kereskedelem hagyományairól. Gróf Teleki József utazót idézte: „Ez a város gyergyószék fővárosa.” A településről fennmaradt első ismert ábrázolásától kezdve a piactérről készült első is-

mert fényképig körbe jártuk a főteret, megtudtuk, hogy melyik ház melyik örmény kereskedőnek volt a háza. A sarkon még ma is áll a Vákár ház, a földszinti fűszerkereskedés, amelyet az 1900-as évek elején vett birtokba a család. Megismerhettük az

örmények utcájában ácsolt gerenda- és kőházak építészeti történetét, valamint a helyi örmények gazdag adományaiából épült örmény katolikus templom történetét is. Láttunk, hallottunk történeteket a gyergyószentmiklósi Vörösköpyegesek kitüntetett tiszttségéről, Vákár József plébános húsvéti ételszenteléséről, a kántori lakásról, az örmény szeretet-házról, kereskedőcsaládokról, és kereskedő cégek reklámjairól is.

Az előadás második részében vetített képekből bepillantottunk Vákár Tibor hihetetlenül gazdag, sokszínű életútjába. A Münchenben építészként töltött évektől az Erdélybe történt, 1940. szeptember 10-i gyergyószentmiklósi bevonulásig, amikor is hadnagyként vezette haza csapatait. Végig nézhettük azokat a képeket, amelyeken kolozsvári, hargitai, budapesti építész feladatokkal bízták meg. Láthattuk a műemlékvé-

dő előadásán készült fotókat a diósgyőri vár széthordott köveiről, a tapolcai tavas-barlang kiépítéséről, az 1978-as moszkvai kongresszus emlékeiről, a Történelmi Múzeumban rendezett emlékkiállításáról, vagy amikor nyolcvan évesen, mint egykori lovas tüzér még képes volt csikós nyeregben lovagolni a debreceni konferencián. Bemutatott élete a magyar haza és az erdélyi örménység javát szolgálta.

dr. Issekutz Sarolta büszkén emlékezett arra is, hogy Vákár Tibor az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület alapító tagja volt, és hozzájárult ahhoz, hogy a füzetek címlapján látható gyergyói templom rajza legyen az egyesület emblémája. Fia, *ifj. Vákár Tibor* régészként folytatja az apja által át-

adottakat, örményként, műemlékvédőként lépett nyomdokaiba.

dr. Issekutz Sarolta az EÖGYKE kiadásában megjelent örmény könyvekkel és kiadványokkal köszönte meg *ifj. Vákár Tibor* előadást, és megköszönte *Benyik Béla* egyesületi tag is *Vákár Tibor* munkásságával kapcsolatos diáit, amelyet az EÖGYKE-nek adományozott.

Az est információk, és a kulturális egyesület programjainak ismertetésével zárult.

A Fővárosi Örmény Klub februári közönsége a Nyáry Pál teremben

Fővárosi Örmény Klub

2013. március 21., csütörtök, 17 óra

A Pest megyei Kormányhivatal Nyáry Pál terme,
bejárat a Budapest V., Semmelweis u. 6. szám felől

Műsor

- **Herman Róbert** hadtörténész – Az Aradi Erekllyemúzeum kincsei – vetítettképes előadás
- **Dr. Szarka György** – Barangolás Bácskában, Bácságban és az Al-Duna vidékén 2013. augusztus 4–11. között – vetítettképes előadás

Rendező: Ferencvárosi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat

Támogató: Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület és a Fővárosi Örmény Önkormányzat

Emléktábla Hollósy Simon festőművésznek

Emléktáblát avattak az erdélyi örmény gyökerű magyar festőművész, a nagybányai festőiskola alapítója, Hollósy Simon tiszteletére a róla elnevezett hegyvidéki utcában. A táblaállítást a kerületi örmény önkormányzat kezdeményezte.

„A Hegyvidéki Önkormányzat fontosnak tartja, hogy emléket állítsunk mindazoknak a személyeknek, akik itt éltek, vagy más módon ide kötődtek, s az élet valamely területén nagyot alkottak, ezzel is öregbítve hazánk, Az ünnepség szövegét és egyben kerületünk jó hírét” – jelentette ki *Fonti Krisztina* Hollósy Simon emléktáblájának avatóünnepségén. A kerület alpolgármestere elmondta: a most elkészült emléktábla más, mint a többi, hiszen nem arról szól, hogy itt élt és alkotott egy híres ember. A kerületi örmény önkormányzat az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület és a Hegyvidéki Önkormányzat támogatásával a céllal készítette el a táblát, hogy a hegyvidékiek több információhoz jussanak arról a nagyszerű festőművészről, akinek nevét 1953 óta viseli utca a kerületben.

„Régi tervünk valósulhatott meg azal, hogy elkészíthettük Hollósy Simon emléktáblá-

Az ünnepség szövegét

Az emléktábla avatás résztvevői

ját” – nyilatkozta dr. *Kelemenné Csíkszentgyörgyi-Ficzus Margit*, a kerületi örmény nemzetiségi önkormányzat vezetője. Az elnökszöveg arról számolt be, hogy a művészi kivitelű, Slavei Tamás által tervezett tábla költségeinek na-

gyobb részét állami támogatásból fedezték, a hiányzó összeget pedig a Hegyvidéki Önkormányzat és az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület egészítette ki.

Az avatóünnepségen felszólalt kerületünk díszpolgára, *Jankovics Marcell* is, aki a festőművész iskolateremtő munkásságát méltatta, s beszélt néhány olyan alko-

tásáról, melyek megítélése szerint a magyar képzőművészet legjelentősebb alkotásai közé tartoznak. Mint fogalmazott, a művész a „mágikus realizmus” kiemelkedő képviselője, s e műfaj mintapéldájának tartja a Rákóczi induló című képét.

Issekutz Sarolta, az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület elnöke Hollósy Simon magyarörmény gyökereit mutatta be, s kiemelte: a festőművész családja nagyban hozzájárult a magyar polgárosodáshoz, a gazdaság, illetve a művészetek fejlődéséhez. Édesapja ismert kereskedő volt, aki családnevét hazafiságból Korbulyról – melynek jelentése: holló – Hollósyra magyarosította. Testvérei közül ketten szintén jelentős művészek voltak: József egy ideig, hozzá hasonlóan festőművészként tevékenykedett, míg Kornélia zongoraművész lett.

A festőművész méltó emléket kapott

Hollósy Simon (Máramarossziget, 1857. február 2. – Técső, 1918. május 8.) festőművészként a naturalizmus, a realizmus, illetve a plein air egyik legkiválóbb magyar képviselője. Iskolát teremtett Münchenben, Nagybányán és Técsőn, alapító tagja volt a nagybányai művésztalpnak. Nagybányai tevékenységére utal a most felavatott emlékműn látható bronz alkotás: egy szelídgesztenye ág, mint a város szimbóluma. (Hegyvidék, 2013. 02. 08.)

*

A Hollósy Simon emléktábla avatását követően a Hegyvidéki Önkormányzat alagsori tanácstermében az ugyancsak erdélyi örmény származású Bogdán Pál: Hollósy Simon festőművészről készült portréfilmjével emlékeztünk a 156 évvel ezelőtt született művészre. A film után könyvbemutatókkal folytatódott a rendezvény, amelyen dr. *Issekutz Sarolta* először *Murádin*

Jenő: Magyarörmény paletta (Kiadó: Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, Budapest 2012), majd számos, az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület kiadásában megjelent könyvre hívta fel a figyelmet. Az agapével zárult rendezvényt a Budapest Főváros II. kerületi Örmény Önkormányzat rendezte.

A filmvetítés közönsége

Murádin Jenő

Hollósy Simon

(Máramarossziget, 1857. február 2. – Técső, 1918. május 8.)

A magyar festészet ikonikus alakja, a nagybányai művésztelep alapítója, aki predesztinált vezérségével, alapját rakta le a modernizmus térhódításának. Bonyolult lelki alkatát a racionalitás eszközeivel megközelíteni máig is nehéz, annyira összerosódik benne ösztönössége és

az ifjúságra, a növendékeire gyakorolt mágius hatása. Vezérsége sem a tudatos szervezésben nyilvánult meg, mint nagybányai pályatársai Réti István vagy Thorma János esetében, hanem az őt bárhova is követni vágyó tanítványok rajongásában. Művészpedagógiai elhivatottsága is ebben a lelkesítési tudásban mutatkozott meg. „Mindenkite művészebbnek, jelentékenyebbnek érezte magát hatása idején, az ő fényétől fényleni látszott, az ő pezsdítő erejétől forrott” – írta róla a nagybányai művésztelep történetírója, Réti István. Mednyánszky László emlékezése szerint: bármily sokan vannak társaságában egyedül „csak ő látszik”.

Pályarajzának állomásai: München, Nagybánya, Técső.

A bajor főváros akadémijára, fivérével, Józseffel tanulni ment ki. Münchenben azután sok évre megtelepedve, barátai ösztönzésére, *Tengerihántás* (1885) című képének páratlan sikere nyomán magán festőiskolát alapított. Amikor pedig egy millenáris kép, *A huszti vár* megfestésére hazahívták, növendékeivel együtt jött le Nagybányára. Ez az expedíció ismétlődött meg azután folyamatosan, művészteleppé alakítva a nagybányai exodusokat. Técső úgy került a képbe, hogy Hollósy, nagybányai pályatársai-

val meghasonulva, növendékeit a leghosszabb ideig ebbe a Máramaros megyei, Tisza menti vidékre, Kis- és Nagytécsőre vitte. Képpalkotó művészete is nagyjából ehhez a hármastagolódáshoz igazodott. Csak a végtelenségig fejlesztett és több változatban újrajkezdett kompozíciós műve, a *Rákóczi-induló* kapcsolja össze nagybányai és técsői korszakát. Másrészt élete alkonyának técsői időszaka teremtett olyan nagyszerű műveket, mint 1916-os drámai *Őnarcképe*, a Nereszen hegyet ábrázoló tájképek vagy a *Parasztudvar szekérrel* című alkotása, a Tisza menti tájra boruló végtelen magasságú éggel.

Örmény származású művészeink közül leginkább Hollósynál domborodik ki családi és faji kötöttsége. Életrajzában és pályatársai vagy tanítványai emlékezetében is ez a kép rögződött róla.

Ferenczy Valér: „Erős, magas, vállas alak; szép örmény fej, nem is annyira szép, mint érdekes; egzotikus kalóztípus, nagy sötét, dülledt szem, markáns orr, szénfekete, rendetlenül arcába lógó haj.”

Réti István: „Kékesfekete, hullámos, dús haját homlokába fésülve hordta, s ebből az éjsötét keretből élesen vált ki sápadt, egy színű arcbőre, amelyre pirosságot nem festett soha a nap, sem a bor, sem az indulat. A haragtól még csak sápadtabb lett. Rendes arckifejezése szomorkás volt. Óriási szemgömbje kissé bandzsalítva nézett, és hogyha mosolygott, nedves fényben csillogott.”

Családjá az örmény kirajzás tipikus példája. Nagyapja, Korbuly Karácsony, gróf Tele-

ki Sándornak volt a marhakereskedője, s már 1840 körül Szamosújvárról Máramarosba telepedett. Az apának, Korbuly Simonnak divattizlete és korcsmája volt Máramarosszigeten. Ő volt az, aki portáján vendéglátó módon helyet adott a Galiciából hazaszökött Lenkey-huszároknak, és hazafias lelkesedésében a Korbuly nevet Hollósyra változtatta. Három fia közül István városi tanácsos lett, Simon és József pedig művészeti tanulmányokat végzett.

A festő Hollósy Simon gyermek- és ifjúkorának meghatározó élménye volt a máramarosi táj. Amikor szülővárosától megbízást kapott *A huszti vár* megfestésére, nyomban válaszolt. „*En azt tiszszeres örömmel fogadtam el* – írta 1895. március 29-i levelében Páll Emánuelhez –, *amál is inkább, mert az az én legfőbb vágyam, mint neked évekket ezelőtt megírtam, otthon tájképet festeni.*”

Az sem véletlen, hogy Nagybányáról távozva a festő növendékeivel legszívesebben Máramarosszigeten, illetve Técsőn tartózkodott.

Máramaros megye egykori técsői járásában örmény honfitársaira talált. Egyre nyomasztóbb magányát a técsői gyógyszerész családja, az Ágostonok családjának meleg szeretete oldotta.

A festő pályarajzát, egykori tanítványa, az örmény eredetű Felvinczi Takács Zoltán készült megírni. S bár erre monografikus formában nem került sor, az általa leírtak máig a leginkább megbízható adatok a korai Hollósyirodalomban. A festő hagyatékát is, a család megbízásából eredetileg Felvinczi Takács őrizte, ideiglenesen a Hopp Ferenc Keletázsiai Művészeti Múzeum raktárában helyezte el.

(Murádin Jenő: *Magyarörmény paletta* (Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, Budapest 2012)

Szerk. megjegyzés: Hollósy Simon édesanyja, Mály Anna ugyancsak ízig-vérig erdélyi

örmény nemesi család sarja volt, ugyanúgy, mint a Korbuly-Hollósy család.

Hollósy Simonról Ady Endre a nekrológijában ezt írta 1918-ban: „Magyar és alkotásra hívott zseni volt és nagyszerű pedagógus: ezt is lehetne néhány klasszikus példával magyarázni. Ezt a furcsa, bánatos nagyságát a kiemelkedő magyar géniuszunk, ki oltári szentségétől majdnem megfosztva, él még is, s örül, hogy új életeknek, új művészegéniségeknek szolgálhat. Nem hiszem egy percig, hogy ne fájlalta volna a legönösebb, legművészebb dicsőséget, de azt se, hogy nem valósággal művészet volt neki a tanítás. Még öreg sasnak se mondhatom, mert nem volt öreg, csak éppen a nagyon magasat nem tudta beszárnyalni.”

*

Murádin Jenő: Magyarörmény paletta (Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, Budapest, 2012) c. könyvében lexikonszerűen feldolgozott festő- és iparművészek névsora:

Agárdy Gábor	Karácsony János
Ázbej Imre	Keszy Harmath András
Ázbej Kristóf	(André Georges Keszy)
Barcsay Jenő	Keszy Harmath Ödön
Botár Edit	(Harmath Ödön)
Darkó László	Király Mária
Dobribán Emil	Sarolta Ciupe
Fábián Gyöngyvér	Kopacz Mária
Flórián György	Losonci Lilla
Gábrus Zakariás	Lukáts Mária
Gámentzy Zoltán	Mály József
Gross Arnold	Nuridsány Éva
Gyulai Líviusz	Nuridsány Zoltán
Hollósy József	Onucsán Miklós
Hollósy Simon	Papp Gábor
Jakobovits Miklós	Sáhin Edgár
Jankovics Marcell	(Edgar Chahine)
Jovián György	Szervátiusz Tibor
Juhász Ernő	Szongott Jakab
Karácsony Ernő	Vákár Tibor

Jakobovits Miklós-díjat alapítottak

Szerdai sajtótájékoztatóján Szabó Ödön parlamenti képviselő, ügyvezető elnök bejelentette: az RMDSZ Bihar megyei szervezete a közelmúltban elhunyt képzőművészről elnevezett *Jakobovits Miklós-díjat* hozott létre, melyet ezentúl minden esztendőben január 22-

Nagyvárad - Szabó Ödön parlamenti képviselő, ügyvezető elnök bejelentette: az RMDSZ Bihar megyei szervezete a nemrég elhunyt képzőművészről elnevezett díjat alapított (középen Jakobovits Márta)

vezetett esti gálaünnepség keretében fognak átadni olyan Váradhoz, illetve nem csupán a partiumi megyeszékhelyhez kötődő művésznek, aki méltó erre. Hangsúlyozta: úgy érezték, kötelességük továbbörökíteni a Bihar megyei RMDSZ egyik alapítójának is tekintett Jakobovits Miklós hagyatékát, emberi attitűdjét, hiszen a város hírnevét öregbítette nem csupán az országban, hanem a határokon túl is, világszerte.

Ennek érdekében konzultáltak Jakobovits Miklós özvegyével, a szintén képzőművész Jakobovits Mártával, aki örömmel támogatta az ötletet. Rajta kívül egy változó létszámú

szaktestület dönt majd minden évben arról, hogy ki érdemes ennek a rangos elismerésnek az elnyerésére, az idén ömellette Deák Árpád, Ujvárossy László és Ujvárossy Gyöngyi alkotóművészek tagjai még a grémiumnak. A Deák Árpád szobrászművész által készített díj tulajdonképpen két részből áll: egy Jakobovits Miklós portréját tartalmazó éremből és egy festővászon oly módon való minimalista ábrázolásából, mintha kimozdulna a síkból.

Ciucur Losoncz Antonius (ERDÉLY Online, 2013. január 16.)

Örmény ládafia – kaftán a divatban

„Örmény ládafia” címmel nyílik kiállítás hamarosan, 2013. február 14-én, csütörtökön 17.30 órai kezdettel, a Teleki Magyar Házban. Az illyefalvi Rustica Alkotóműhely vezetője, Simó Júlia által tervezett ruhákat Kalamár György mutatja be, s a megnyitó keretében Kalamár Gáspár Gábor Örményországról készült útifilmje is vetítésre kerül.

Simó Júlia ruhatervező az örmény nép-

viselet elemeiből alkotott ma is hordható, egyedi női- és férfiruhákat. A kollekciót - amint a művésznő elmondta - egy örményországi utazás ihlette. „Örményország legféltreesebb falvaiban sem hordják már a népviseletet - a Szovjetunió és a kommunista propaganda sajnos kiirtotta ennek hagyományát. Így csak a jereváni Szépművészeti Múzeumban látott ruhákból tudtam

inspirálódni, meg egy könyvből, amit ott vettem, és ami a hagyományos örmény viseletet mutatja be” - mesélte Simó Júlia.

A Nagyvárányán is kiállításra kerülő ruhák egy része a jereváni múzeumban látott darabokhoz nagyon közel álló másolat. Egy kicsit kevesebb a díszítés, mint az eredeti öltözeteken, és persze kevesebb a réteg, mert manapság már senki nem hord öt-hat szoknyát egymás fölött. A „korszerűsítés” és hordhatóvá alakítás azonban nem megy a hagyományhűség rovására; Simó Júlia sokszor külföldről szerzi be a ruhákhoz a csipkéket, bársonyokat.

„A viselet, a népművészet és a felfedezés: ez a három elem a kiállított ruhák forrása” - mondta Kalamár György, az alkotó férje, üzlet- és útítársa, aki szerint Simó Júlia ruhái védekezést jelentenek a nagyváros

beolvasztó hatása, uniformizálása ellen. „A népművészet a sajátunk, és ami a sajátunk, az megnyugvást ad nekünk” - tette hozzá Kalamár György.

A kiállítás megnyitóján azt a Kalamár Gábor által készített örményországi útinapló-filmet is levetítjük, amely a művésznőt meghihető tájakat, embereket, ősi keresztény templomokat, évezredek kőfaragványokat dokumentálja. Az Örmény ládafia c. kiállítás március 12-ig lesz látható a Teleki Magyar Házban!

Az Örmény Ládafia c. kiállítás VI. megnyitója Kézdivásárhelyen lesz április 6-án, ahová ugyancsak várnak minden kedves érdeklődőt - magyart és örmény-magyart a rendezők

Simó Júlia és Kalamár György (Nagybánya.ro 2013. 02. 07.)

Újraértelmezett művészettörténet

A digitális festészet egyre elterjedtebb a kortárs képzőművészetben. A technikai eljárás mellett a képek egyediségét adja az is, hogy az egyetemes művészettörténet ismert alkotóinak műveit, motívumait, figuráit használja fel, jeleníti meg a legkorszerűbb eszközökkel és üzenettel. Ezzel és a digitális technika segítségével Ázbej Kristóf egy új formanyelv alapjait teremtette meg: megalapította a fuzionizmus nemzetközi irányzatát - mondta a hegyvidéki alkotóról Sárkány Győző grafikusművész a Hegyvidék Galéria új kiállításának megnyitóján.

A fuzionizmus a fúziós dzsessz és a fúziós konyha után kapta a nevét. „Ázbej Kristóf újraértelmezi a művészettörténetet, művei által a múltból térünk vissza a jelenbe” - fogalmazott Sárkány Győző. Az örmény gyökerű Ázbej Kristóf családja már a harmincas években a kerületben élt - említette köszöntőjében Fonti Krisztina alpolgármester. Ennek ellenére a mostani a művész első önálló kiállítása a Hegyvidéken, igaz, tavaly már szerepelt az önkormányzat által Lendván megrendezett Hegyvidéki távlatok című csoportos tárlaton.

Ázbej Kristóf: Otthon, édes otthon

J. E. A *Fuzionista tanulmányok* című válogatást február 28-ig tekintheti meg a közönség. Cím: Hegyvidéki Galéria, XII. Városmajor u. 16. (Hegyvidék, 2013. február 12.)

Gyarmati Béla

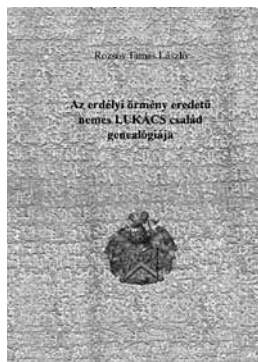
Adalékok az örmények bejöveteléhez

– gondolatok egy új könyv kapcsán

Nagy öröm, hogy nemrégiben megjelent egy olyan, az erdélyi örmény elődökkel foglalkozó genealógiai munka¹, ami címében foglalt célját eddig nem kutatott független források felhasználásával próbálja meg elérni. Kutatási területét a címben pontosan körülhatárolta, és azt minden eddigénél alaposabban dolgozta fel. A genealógia eredetileg a nemes családok fiági utódai számára szolgált származási igazolásul (és a rokonság nyilvántartására örökségi ügyekben), a szóban forgó nagyszerű munka viszont a nemes ősköztől leányágon származásokat is igyekszik bemutatni. Mikor érdek-lődéssel bogarászom az élénk tárt Lukácsok sokaságában (álmélkodva azon, mennyi rejtett, már-már elfeledett adatot sikerült felkutatni!), szomorúan gondolkodom arra, hogy e kiterjedt famíliának az említett elődöktől származó legalább háromszor annyi utódról nem maradt ránk semmi ismeret, így a közrendű testvérektől származó leszármazottak is kívülről kerültek a szerző által kijelölt korlátokon².

¹ Rozsos Tamás: „Az erdélyi örmény eredetű nemes Lukács család genealógiája”, Bp. 2012

² Én éppen ennek a teljességre való törekvésnek a jegyében fájjalom, hogy a nem-nemes Lukácsok nem kaptak benne helyet! Jól tudjuk ugyanis, hogy a nemességét szerzett két testvérnek, Jakabnak (1762) és Miklósnak (1760) volt még öt fiútestvére, akiknek némege, máig székelyföldön élő leszármazottai követhetők, sőt, e testvéreknek volt három ismert nagybátyja is (Márton, János és István).

Bár a nemesi családok családfáinak időrendje értelemszerűen a nemesítés időpontjától – esetünkben 1760-, illetve 1762-től – szokott indulni, de tudjuk, hogy az örmények erdélyi jelenléte jóval korábbi. Ha eltekintünk a korábbi (talán a honfoglalásig visszamenően is kimutatható) Kárpát-medencei szörfvándorok jelenlététől, akkor is legalább az Erdélybe történő betelepülés időpontjaitól kezdve visszanyúl. Az örmények a közhiedelem szerint 1672-ben telepedtek le Erdélyben (ez szerepel a mű ajánló előszavában is). Ez azonban bizonyosan pontatlan: bár ebben az évben sokan, valószínűleg szervezeten telepedtek le, de már évtizedekkel korábban is oly sok örmény élt Erdélyben, hogy a sok évtizedes folyamatot helytelen a hagyomány szerint egyetlen évszámhoz kötni. Három érdekes adalékkal támasztanám alá megjegyzésemet.

A gyergyószentmiklósi örmény templom körüli cinterem falán lévő kapuba beépítve máig tiszteletre méltó hűséggel megőrizték az ott addigra megszaporodott lélekszámú örmény közösség számára létesített „idegenek temetője” kapujának egykori szemöldökfáját, rajta az alapítás 1637-es évszámával! Bár a régi véset festéssel való kiemelése ma hiányos (a középső sor nem látható), de hála Szongott Kristófnak, szövegét mégis ismerjük: „Hoc Cemeterium Georgius Ferencfi Sacerdos, in Sepulturnum Peregrinorum Fieri Curavit. Anno 1637. 9.

May.” (Ez a temető az idegenek nyughelyéül Ferencfi György pap által létesítettetett az 1637-es év május 9-én.)

A gyergyószentmiklósi örmény templom kiskapujának szemöldökfája

1637-ben tehát már annyi örmény élt – s halt – Gyergyószentmiklóson, hogy a korban szokásosan saját hitüknek megfelelő küllön temetőre volt igény!

A második érdekes, az erdélyi betelepülés kapcsán eddig sehol nem említett adalék ismertetése előtt két dolgot kell előre bocsátani. Az egyik az, hogy az Erdélybe betelepülő örménység még nem használta a mai értelemben vett családnévet. Akkoriban elég volt egy (vagy több) keresztnév és bérmanév, meg esetleg egy becéző-csúfoló ragadvány-név), amikkel együttesen egy örménynek legkevesebb három neve volt³ s ha ez kevés volt, a magyar (német, latin stb.) nyelvi környezetben hozzá tették vagy az atya (kereszt) nevét, vagy egy a származásra utaló nevet. Így képződött a Luszig fia János (Ovhannes Luszighi) névből a Luszig = Lukács családnév, vagy a Botosaniból való Mánug nevéből így lett Bocsánczi Mánug. Más nemzetek idevetődött fiainak esetében hasonló volt a szokás: a görög származásának ismert Zota nevét Görög Zotaként jegyezték le.

A másik háttér-utalás az, hogy a XVII. századi feudális Erdélyben valamennyi vándorló kereskedő tartozott meghatározott (nem csekély, fejenként évi 2000 firt összeg)

³ Tarisznyás Márton: „Gyergyó történeti néprajza” (Budapest, 1994, reprint)

szeggel) megváltani kereskedési jogát. A fejedelmi kincstár azonban nem foglalkozott e taksák utáni fáradozással, hanem annak begyűjtésére megbízólevelet állított ki arra érdemesnek tartott egyéneknek. Rákóczi György 1643-as megbízólevele az alábbiakat tartalmazza: „Georgius Rákóczi, dei gratia princeps Transylvaniae, pertium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, etc. ... Mivel országunkban kereskedő idegen görögök, örmények és rácoknak országunkban való szabados bejövetelt és itt benn való kereskedést kegyelmesen megengedtük: melyre képest mostan újonnan való magok kötelezése szerint 2000 forint summa pénzt esztendőnkint fiscusunk számára tárházunkban adminisztrálni tartoznak, mely summa pénznek és contributióknak felszedésére és adminisztrálására rendeltük főképpen Görög Lukácsot, szászsebesi Timonai Görög Zotát, Policzani Christophot, Piros Istvánt, Policzani György deákat, Usztoniczay Miklóst és Örmény Lukácsot, kiknek szabadságot és autoritást [felhatalmazást] is engedtünk, hogy országunkban azmely idegen kereskedő görögök, örmények és rácok lesznek, azonkívül is penig, azok Hunyadon, Háczeken és Marus-Vásárhelyen laknak és az város közé az ország adójában, dolgaiban nem szolgálhatnak, nem adóznak, városi embernek nem tartják magokat, azokat mind kikikbe contribuáltathassák, azokat pedig reájok illendőképpen háromló taxájokat [adójukat] megadni és kezeikben contribuálni [megfizetni] ez ilyenek közül nem akarnának, azokat meg is foghassák és mindaddig tartóztathassák, vagy fogásban tarthassák, méglen az ő részéről nem contribuálnak.

Parancsoljuk azért kegyelmesen minden rendbéli híveinknek ez levelünket látván, idegen kereskedő görögök, örmények és rácoknak szabadosan jönni menni, kereskedni megengedje. Taxájoknak

vagy contributiójuknak felszedésére rendeltetett görögöknek pedig minden helyen azhol kívántatik, segítséggel lévén, ha szükség kívánja, embereket is adjon melléjük, hogyha pedig valamely görög, rácz, örmény – fejevári, szászsebesi és szászvárosi görögökön kívül, – közikben kontribuálni nem akarnak, az olyanokat mindjárt megfogadni tartozván, mindaddig fogságban tarthassa őket, az még közikben nem contribuálnak. Explicálván [kivén] mindazáltal ezek közül mindenestül fogva az váradi görögököt. Tilalmas lévén pedig tőlük mindazoknak az marháknak [árúknak] kivitele, kiket az ország statutuma [törvénye] meg nem enged; az ilyenekben az ki comperiáltatik [rajta kapatik], vagy kezéhez találattik, minden marháját elveszti érette... Datum in civitate nostra Alba-Julia, die decima quarta mensis Maii, anno domini millesimo sexcentissimo quadragesimo tertio, Georgius Rákóczi.”

Ez nem csak azt erősíti, hogy ekkor Erdélyben már sok örmény fordult elő, hanem azt is, hogy közülük a fejedelem éppen egy Lukács nevűt bízott meg a sokezer forintoknak a fejedelem számára történő begyűjtésével. Akiben sokszor 2000 forintok erejéig megbíztak, annak tekintélyes személyiségnek kellett lennie, aki vagy elérhető (és zálogként megfogható) vagyonnal rendelkezett, vagy haszonbérbe vétel formájában előre le tudta fizetni a várható összeget. Meg merem kockáztatni, hogy az itt nevesített örmény a mi – köztudottan kiemelkedő-

en vagyonosnak ismert⁴ – Lukácsaink eleje volt!

A harmadik mozaik az Ebesfalván való korai örmény jelenlétről tanúskodik. Ávedik nyomán Gazdovits Miklós⁵ mutatja be, hogy Ebesfalván 1654-ben már annyi örmény élt, hogy templomuk volt és két papot tartottak, akik 1658-ban hat bizonyosan örmény esketést anyakönyveztek!

A fent bemutatott bizonyosságokat áttekintve tehát – az 1672-évi nagy tömegű örmény betelepülést nem tagadva és nem lebecsülve – bátran mondhatjuk, hogy az örmények – és nem csak a címeli, később megnemesített Lukácsok, hanem közrendű rokonaik is – Erdélyben sokkal régebben jelen voltak, mint ahogy azt a közhiedelem tarja, és korábbi jelenlétüket tárgyilagossá dokumentumok bizonyítják.

Számomra igen nagy boldogság, hogy ma sokkal többet tudhatunk róluk, mint valaha remélhattük volna! Hiszen csak az hal meg, akit elfelednek, tehát elődeink történetét jobban megismerve bennünk ők is tovább élhetnek!

⁴ Lukács Miklóst (*1693) később 300 marha gazdájaként jegyezték, Lukács Ripszime (1745–1778) hagyatékánál pedig 500 marhát és 10000 ft készpénzt pereltek az örökösök. (Erről beszámol: B. Garda Dezső: „A gyergyószentmiklósi örmény kereskedők” in: Acta Siculica 2009, 391–434). Ezek a vagyonok nem egyik pillanatról a másikra születtek! ⁵ Gazdovits Miklós: „Az erdélyi örmények története” (Kriterion, 2006)

Régi Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek (2012. decemberi számig bezárólag) díjmentesen igényelhetőek, tetszőleges darabszámban (amíg a készlet tart) a Szerkesztőségnek írott e-mail, vagy levél útján. A kért példányokat a megrendelő nevére – lehetőség szerint – összekészítjük, azok átvehetőek a Fővárosi Örmény Önkormányzat titkárságán hétfőnként 16,30-18,30 óráig.

Szerkesztőség

Ozsváth Judit

Mindenki becserkészhető*

(3., befejező rész)

A „színkavalkád” *élménye*: Ha egy magyar cserkésznek a fogadalom egy életre szól, akkor a legnagyobb cserkészélmény és megtiszteltetés, ami érheti, talán az, hogy eljusson egy cserkész világtalálkozóra, egy dzsemborira. Számunkra, erdélyi cserkész számára sok szempontból csakis egy álmoként felfogható, megtapinthatatlan fogalom volt ez hosszú ideig, míg aztán 2007-ben valósággá nem vált. A Magyar Cserkészszövetségnek köszönhetően a cserkészmozgalom 100. évfordulójára 21 cserkész utazott ki Angliába, a cserkészlet szülőhazájába, közel 40 ezer cserkessel együtt ünnepelni. Hihetetlen élményfolyamat volt, mely közel két évig tartott, a felkészülési időtől, a válogatástól kezdve a csapattá válásig, a konkrét felkészüléstől a közös munkáig, a dzsemborit megjáró székelykaputól az ottani emlékparkban felállított kopjafáig és az utóprogramokig. (Megjegyzem, a székelykapu odakint zárandokhelyé tette az altáborunkat. Hazahozva ma a Vadas Cserkészparkunk bejáratát díszíti.) Az utóprogramoknak igen sok hozadéka volt, többek között – nagy örömmre – a házasság tudat alatti csírája is ekkor ültetett el.

Párválasztás élménye: Azt mondják, hogy a világon sokkal több a nő, mint a férfi. Ez papíron jól is mutat, meg a hölgyek is igen szépek és csábítóak tudnak lenni a messzi távolból, meg közelről is, de amikor egész életre szóló társat választ az ember, nem feltétlenül bölcs, ha kizárólag a szeme kecsegtetésére hallgat. És hol találhat leginkább társra, ha nem egy olyan közösségben, amelyikben

otthon érzi magát, osztozik a közös értékekben, és a közösség tagjai testvérként tekintenek egymásra. Csapatunkban négy cserkész házasságra adta Isten az áldását, mind a négy házasságban eddig két-két gyermek született. Jómagamban meggyőződéssel mondhatom, hogy nemcsak személyes, de családi életemet is megalapozta a cserkészlet, egy plusz tartást, merevítést adva mindkettőnk életének.

A fogadalom élménye: Cserkészfogadalmat egyszer tesz az ember életében, majd azt követően minden évben a fogadalom újításával erősíti meg önmagával szemben a fogadalmát, illetve bátorítja és erősíti a közösségbe lépő új fiatal elhatározását és fogadalomtételét. Csodálatos dolog érezni azt, hogy minimum hat-kilenc hónap próbaidő, testi-lelki-szellemi felkészülés után az általam kiválasztott közösség tagja lehetsz, és megkapod az annyira áhított nyakkendőt. És a kör nem zárul be, mert ezáltal egy 2000 fős erdélyi közösség tagjává is válsz, és automatikusan gazdagítod a világon tevékenykedő 36 millió aktív cserkész közösségét.

A fogadalomtételnek másik fele is van, aminek az átérése viszont kevesebb embernek adatik meg: a fogadalomtétel befogadása, amit csakis képesítéssel rendelkező cserkészvezető tehet meg. Szavakban nehezen lehet leírni azt a megtisztelő és felelősségteljes érzést és egyben örömet, ujjongást, amit a csapat- vagy cserkészvezető érez ilyenkor. Ebben a pillanatban duplázódik saját fogadalmunk érzése és értelme: nem csak elköteleztem magam egy életforma iránt, hanem az iránt is, hogy az előttem fogadalmat tett emberpalántákat a lehető legjobb tudásom

*Keresztény Szó, 2012 szeptember

szerint vezessem az „emberebb emberré és magyarabb magyarrá” válás útján.

A megbízatás, közösségépítés élménye: Hét évvel ezelőtt kihívásként és megtiszteltetésként éltem meg a cserkészszövetségünk 15 éves születésnapja alkalmából megszervezett emléktábor társparancsnokságát. Az egyedi tapasztalatok, emlékezetes pillanatok, élmények sokak számára felejthetlenné tették a REGE-tábort, de hála Istennek ennél sokkal többet nyújtott: összehozta Erdély különböző régióinak fiataljait, alkalmat adva közös talentumaik felismerésére és fejlesztésére. Az a tábor megadta a lehetőséget egymás felfedezésére, erősségeink és gyengéink felmérésére, a közösen végzett jó munka öröme, és végül egy álm megvalósítására. Hét év távlatából ma látom, hogy e tábor hozadékaként jutott ki először erdélyi cserkész csoportja a világtalálkozóra. Felfrissült lelkesedéssel indultak be régi és új csapatok, itt találkozott össze cserkészszövetségünk jelenlegi vezetősége is, megalapozódott a majdani vezetőképző törzs, és egyre több fiatal kezdett érdeklődni – a csapatban végzett munka mellett – szövetségünk sorsa is. Mindezek következményeként erősödött, fejlődött a szövetségünk, megerősödött és kibővült a vezetőképzésünk, gyarapodott a tudásunk, és megtanultuk kiegészíteni egymás munkáját, pótolni egymás hiányosságait.

Ozsváth Judit: Hogyan látja, mennyire nyitottak a mai fiatalok a cserkészlet iránt? Miben különböznek társaiktól a cserkész gyermekek és fiatalok?

Kasza Tamás: Úgy érzem, a cserkészlet nem véletlenül a világ legnagyobb ifjúságnevelő mozgalmá már közel száz éve. Most, amikor iskoláinkban egyre inkább a tárgyi tudásra helyeződik a hangsúly, és szinte teljeséggel kimarad a nevelés, nagyon fontos társadalmi feladatot kap a cserkészlet. Minden

szülő azt szeretné, ha gyermekei egészséges, teljes életet élő emberekké válnának – ebben nagyon hatékony segítséget nyújthat a korszerű kiscsoportokra, a játszva tanulásra és a pozitív vezetői példára hangsúlyt helyező cserkészlet.

A cserkészpedagógia alapjait olyan zseniálisan tette le az alapító Lord Baden-Powell of Gillwell, hogy az kiállta már az évszázad próbáját. A folyamatosan és rohamosan változó világban a cserkészlet alapjai és értékei ugyanazok maradnak, ám módszereit folyamatosan az aktuális kor fiataljainak igénye szerint kell alakítani. Nálunk mindez eszköz a nevelésre, és a célt szolgálja, számukra pedig egy új világ lehetősége.

Pedagógusok jelezték vissza, hogy a cserkész fiatalok sokkal aktívabbak, leleményesebbek, kreatívabbak, illet tudóbbak, és sokkal nagyobb a magukkal szembeni és a közösségekben, a közösségért vállalt felelősségérzetük.

Minden kor fiatalja más, de egy dolog közös marad bennük: hihetetlenül kíváncsiak, és nagy az érdeklődésük az új iránt. Csak ezt kell ügyesen és leleményesen kihasználni, és szinte kivétel nélkül mindenki „becserkészhetővé” válik.

O. J.: Milyen cserkésztervei vannak helyi, illetve országos szinten?

K. T.: A világon nyolc magyar cserkészszövetség dolgozik, melyeket a Magyar Cserkészszövetségek Fóruma egyesít. A 21 éve tartó közös munka alatt segítettük egymás fejlődését, rengeteg képzést, tábort, programot, kiadványt dolgoztunk ki, lehetőséget adva a cserkésztestvériség határtalan megélésének élményére is. Mindezek mellett megálmodtuk és útjára indítottuk a közös cserkész vezetőképzési folyamatot, és nem utolsósorban megalkottuk az Összmagyar Cserkész Stratégiát. Mint említettem, a jelenlegi Magyar Kormány elismeri a cserk-

szetnek a nevelés terén elért hatékony munkáját, és konkrét támogatásáról biztosított bennünket. Ilyen lehetőség (és felelősség) 80 évvel ezelőtt adódott meg a magyar cserkészletnek, Teleki Pál tiszteletbeli főcserkész ideje alatt, amikor megbecsült helyet vívott ki a magyar cserkészlet számára az akkori magyar társadalomban és világviszonylatban is.

Erdélyben is az Összmagyar Cserkész Stratégia mottója alapján szeretnénk eljárni, *biztosítva minden magyar gyereknek a lehe-*

tőséget, hogy találkozhasson a cserkészzel. Ennek a tervnek a megvalósítása kezdődik el ebben az – iskolai évvel megegyező – cserkészevben. Ez nagy munkára hív bennünket, melyben előre látjuk a jó termést, de tudjuk, hogy a „szőlőmunkás” igen kevés. Ugyanakkor abban is biztosak vagyunk, hogy hittel, munkával, kitartással és közös összefogással, Isten kegyelméből akár csodákra is képes lehet az ember. A jövőben ezt a csodát szeretnénk megosztani az erdélyi magyar szülőkkel és az ő gyerekeikkel.

Mária a gyermek Jézussal

3,63 méteres bronz szobor a budai vár Dunára néző középkori pillérére

Klukon Edit zongoraművésznő elgondolása alapján, öt év előkészítést követően érvényes építési engedélyt kapott az Immaculata Alapítvány a Köztéri Szobrok Emeléseért egy 3,63 méteres bronz szobor felállítására a budai vár Dunára néző középkori pillérére. A szobor *Mátyássy László* csodálatos műve: Mária a gyermek Jézussal. A megvalósítást segíti elsősorban az örmény származású *Dávid Katalin* művészettörténész, mariologus és *Erdélyi Zsuzsanna*, hazánk másik nagy asszonya, néprajztudós, folklorista. A megvalósítást támogatják egykori köztársasági elnökeink, a várkerület polgármestere, a vári építkezések kormánybiztosa és számos neves és névtelen adakozó, akik valamennyien úgy találták, hogy „Budapest népének, függetlenül attól, hogy ki mit vall, kibem hisz, ez a veretes Mária szobor spirituális erőt sugároz, s az oly annyira vágyott belső nyugalom ígé-

retét hordozza. Nemcsak nekünk magyaroknak, hanem mindenkinek, aki hozzánk téved és föltekint a vár fokára. Fölragyog a magasban az Anya alakja, a sajátja éppen úgy, mint az emberiségé.” (Erdélyi Zsuzsanna)

Kérünk mindenkit, különösen magyarörmény testvéreinket (a szerk.), támogassák e szép kezdeményezést, hogy reményeink szerint ez év őszén már valóban álljon a szobor a vár fokán: Mária a gyermek Jézussal!

Technikai adataink:

adószám: 18264753-2-43

banksz.sz: Reiffeisen Bank

12011265-00175632-00100009

e-mail: mariaszobor@gmail.com

kuratóriumi elnök: Klukon Edit

Kérjük az adományozókat, hogy címüket, adószámukat közöljék, mert az alapítvány csak így tudja kiállítani a megfelelő igazolásokat!

Immaculata Alapítvány

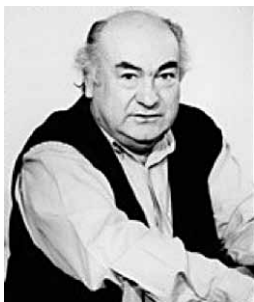
Novák Ferenc

Örmény magyarok ivadéka

Nagyenyesi születésű vagyok. Ez a város a régi vármegyei beosztás szerint Alsó-Fehér vármegyében volt, de hát én Romániában születtem, 1931-ben, március huszonhetedikén.

Az apám akkor a nagyenyedi fegyháznak volt a gondnoka. Ő az elvetélt generációhoz tartozott, amelyiknek az olasz fogásban, tizenkilencben, a kerdőívre rá kellett írnia, hová megy haza. Magyarországra. S mondták, igen, de hova? Hát Szamosújvárra, hogy folytassa az egyetemét, amit Kolozsváron abbahagyott a háború miatt. Kolozsvár? Megnézzük! No, az már nem Magyarország. Értse meg, kérem, az már Románia.

Rémes sebesüléssel jött haza, a jobb karja béna volt, a vállán találta egy dum-dum-golyó. Még szerencsésnek mondhatta magát, mert Romániának járt Vöröskereszt-segély; ha Magyarországra jön haza, nem kap segílyt, mert Magyarország vesztes ország volt. Így kiküldhették Bécsbe, megoperálták. Megtalálták a sérült idegpályákat, utána megint tudott a jobb kezével dolgozni, írni. Pedig addigra már megtanult bal kézzel írni. Amikor rendbejött, mihez kezdjen? Román egyetemhez nem volt kedve. Ezek a szamosújváriak mind bőrsők, disznósok, szörmések voltak, ezekhez se volt kedve. Valami barátja hívta a nagyenyedi börtönhöz tisztviselőnek, így lett belőle gondnok. Később a pusztasziget szuggesztív jelenlétével lecsendesített egy börtönlázadást, ezért hálából kinevezték a fogarasi kis fogház igazgatójává. Ettől kezdve mint fegyintézeti vezető folytatta

az életét, 1945-ig. A bécsi döntés az erdélyi Besztercén ért minket. Csodálatos történelmi városka; a Hunyadiak birtoka volt, szép, árkádós főtérrrel, káprázatos XV. századi szász gótikus templommal, sőt még egy korábbi, valamikor katolikus magyar templommal, amit aztán a görög katolikus egyház vett meg. Alapjában szász városka volt. A lakosságának, azt

hiszem, 1940 környékén még több mint ötven százaléka szász volt, a többiek románok, magyarok. Így az én gyermekkorom Besztercéhez kötődik; körülbelül öt éves voltam ekkor.

Családom régi története is mind Erdélyhez kötődik. Apám családja, a Novákok, valahonnan Morvaországból, Tábor környékéről kerültek ide. A husziták szomorú fehérhegyi ütközete után kaptak letelepedési engedélyt Dicsőszentmártonban és Marosvásárhelyen. A Novák családban az volt a divat, hogy az elsőszülött fiút papnak adták. Egyszer megnéztem a dicsőszentmártoni anyakönyvet, sok időre visszamenőleg találtam a pap nevével a Novák aláírást, tehát valószínűleg igaz, amit a család hagyomány, más Novákoké is, őriz. Ennek alapján nagyapámnak, mint elsőszülöttnak papnak kellett volna lennie. De ő fellázadt, tanító lett Borgoprundon, Beszterce-Naszód vármegyében. Itt egy majálison beleszeretett a Szamosújvárról származó örmény fatelepes unokahúgába, feleségül vette. Később Szamosújvárra kerültek, itt lett igazgató-tanító, így is ment nyugdíjba.

A másik nagyapám a Makkai családból származik. Ez a família lazán kötődik az ernyei (Maros megye) famíliához, de elszegényedett család. Nagyapám, Makkai József, aki megunta a szegénységet, a hét-szilvafás nemességet, mesterséget tanult, bádógosműhelyt nyitott Kolozsvárt. Szépen gyarapodott, s amikor – ez még a század elején volt – valami vásáron, talán Lipcseben, alumíniumlemezeket látott (ami akkor újdonság volt), annyira beleszeretett,

hogy elhatározta: alumíniumedényeket fog gyártani. Prágában talált szakembert, egy Slezák nevezetű művezetőt, Németországból gépeket hozatott, s először öt-hat géppel megindította az üzemet a kolozsvári Hosszú utcában, ez a Dézsma utcának a folytatása.

Én még gyermekkoromban láttam az épület homlokzatán – nem lehetett levakarni –: Makkai József alumínium. Aztán igazi gyárat építettek a Malomárok partján. Talán nyolcvan emberrel dolgozott, s olyan minőségű alumíniumedényeket gyártott, hogy én még ma is abban főzök.

Szóval ez volt a Makkai nagyapám.

Örmény nagyanyám új „mintákat” szőtt a családi szötesbe. Szamosújvárról tudni kell, hogy itt élt a három legnagyobb örmény kolónia egyike, azt mondhatom, örmény város volt. De hát ezek „dühödő magyar örmények” voltak. Már nem beszéltek örményül, csak a legöregebbek, de tartották a maguk szokásait. Inkább vallási kötődés volt ez, büszkén mondogatták,

hogy ők örmény katolikusok, s illet nekik örményül tudni a miatyánkot meg az üdvözlégyet. Talán ők voltak a legnationalistább magyarok. Egészen addig, hogy az a Pongrácz Gergő, aki a játszópark-som volt Szamosújváron, lett a testvéreivel együtt a Corvin-köz főnöke 1956-ban.

Makkai nagyapám is öntudatos magyar volt, amatőr szobrászként megfaragta a Kárpátok védőjét, meg mindenfajta alapítványnak tagja volt, amelyik a magyar kul-

Kriszdosz hájrjáv, hájrjáv i merelóc!
Ornyál jehici Hiszusz Kriszdosz!
Áldott húsvéti ünnepeket kívánunk!

Tüzes Bálint

Itt a húsvét ünnepe

sebes a nyúl ülepe
Mindenkinek tojt valamit,
a piros tojást nem hagyom itt...
Asztalomom tészta s rossz bor
Megöntözhet-é egy bozgor??!!

túrát, irodalmat pártolta. Egészen az első világháborúig, mert aztán, úgy látszik, az öreg-

nek a szíve nem tudta elviselni a román átállást – pedig hát a román állam nem bántotta a kapitalistákat, mint ahogy a földbirtokosokat sem bántotta, nem vette el a birtokot, a gyárat, nagy-

apám mégse viselte el, 1921-ben a szíve fölmondta a szolgálatot.

Nagynéném, apámnak legkisebb húga, Lolli néni egy romániai göröghöz ment férjhez. Nagy, Krétáról származó famíliába került. A Novákok szeretettel fogadták be az újabb rokonságot. Nagynéném sógora Stavru bácsi Európa híri építész volt. Párizsi neveltetése okán jellegzetesen európai gondolkodó. Később, a háború után Bukaresten, nagy beszélgetéseim voltak vele.

Hát ilyen volt erdélyi „nagy családom”, ahonnan elindultam 1944 őszén ebbe a temérdek városba, Budapestre, ahol a Honvéd együttes vezetője lettem.

Előszó helyett

Szil-Vay Ingrid költő versei a talán hirtelenül elhagyott, de soha el nem felejtett szülőföldjét, Kárpátalját, szülővárosát idézik. Felelevenítik a rég elmúlt, de emlékezetünk és műveltségünk mélyrétegeiből mégis felsejlő aranykort. Költészete nem természet-közeli, mert ő maga nem csupán beleszületett a természetbe, hanem abban fogant, így maga a természet. Önfeledten dalolja az edeni tájat, álszemérem nélkül éneklő a férfi és nő között felszikkázó vonzalmat, az égi és földi szerelmet, a testiség gyötrelmét és felszabadult örömet. Panteista alkotó, aki leborul a Napisten éltető ragyogása előtt, vagy a Földanya termékeny szent testét tiszteli, akár Szkitiából kijött honszerző őseink, vagy Sinka István, a XX. század sokat szenvedett szilaj pásztor költője. Az őskultúrákkal egy. A magyarba és az örménybe beleszületett, a japánból, etruszkból és egyiptomiból biztos érzékkel merít. Teheti. Az emberiség küldetéses népeinek ősműveltsége egy és oszthatatlan.

Az előtte járó nyughatatlan költő, Erdélyi József megénekelte a magyarok és japánok mesés találkozását, testvériesülését, amit a marker-gének azóta igazoltak. A Kárpátoktól Koreáig kincses temetők jelzik, merre jártak és hódítottak hunos véreink. Szil-Vay Ingrid Koreán túlra, a szorgos naptisztelő japánokra tekint, lényeglátó tömörséggel haiku-ban gondolkodik.

Biztos ösztönnel, jó formaérzékkel illeszti költészetébe az örmény versformákat, klasszikus örmény költők fordításával gazdagítja irodalmi műveltségünket.

Nagyhét szerdáján született, így várja a magyarok és az örmények megváltó Jézusát, a megcsúfolt élet megigazult feltámadását. Földön járó, játékos kedvű költő, de nem földhözragadt: spirituális. Olykor megkísérti a „szent kétségbeesés”. Mégis, ahogyan nem csupán felidézi, de életre kelti régen halott nagyapját, talán még az anyagelvű hitetlenek is hinni kezdenek a feltámadásban.

József Attila Bevezető c. versében Batu khán pesti rokonának vallja magát. Nála ez inkább költői képzelgés, mint valóság. Szil-Vay Ingrid anyai ágon megcáfolhatatlanul Batu khán leszármazottja, tűzről pattant tatár ivadék. (A hagyomány szerint Mátyás király Kalotaszegre telepített tatárokat, innen a mandulaszemű, pompás magyarok a Kalota partján. Úgy látszik, sokat rontottak rajtam Baráthosi Balogh Benedek diákkoromban olvasott turáni könyvei.)

Dédapám, Medvigy Mihály Beregszászon a Beregi Kaszinó takarékosan gazdálkodó, megbecsült elnöke volt, amíg Budapestre, a Kárpát-medence fővárosába ki nem neveztek táblabírónak. Az ő jogán, mint kárpátaljai gyökerű irodalomkutató ajánlom az olvasók figyelmébe az Ungvárról elszármazott, de a Kárpát-medence egységében és oszthatatlanságában sohasem kételkedő, nagyapja szerint hercegi rangú Szil-Vay Ingrid veretes verseit.

dr. Medvigy Endre

„Örmény kultúra a Kárpát-medencében“

Kiállítás, Budapesti Történeti Múzeum, 2013. április 5.– szeptember 15.

A kiállítás a Budapest Történeti Múzeum Vármúzeumában kap helyet, kurátorai Dr. Kovács Bálint (Lipcsei Egyetem, Pázmány Péter Katolikus Egyetem) valamint Pál Emese (Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár). A tárlaton bemutatásra kerül majd az erdélyi örménységre vonatkozó szakrális műtárgyak sora erdélyi egyházi gyűjteményekből. Továbbá a magyarországi közgyűjteményekben lévő a magyarországi örménységre történetével kapcsolatos kivételes műtárgyak bemutatását is tervezzük. A BTM intézi az erdélyi műtárgyak restaurálását, a műtárgyszállítást, a kiállítási installáció elkészítését, a külsős kurátorok díjazását, stb. Az Országos Széchenyi Könyvtár az erdélyi dokumentumok restaurálása mellett nemzetközi tudományos konferenciát szervez és kétnyelvű kiállítási katalógust is megjelentet. E rendezvénysorozat, különösen a konferencia aktualitását az örmény könyvnyomtatás 500. évfordulója adja meg.

A rendezvénysorozat támogatói a hazai magyarörmény közösség részéről: Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, Fővárosi Örmény Önkormányzat, Bp. Főv. II. kerületi-, VIII. kerületi-, Ferencvárosi-, valamint XII. kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat.

Bálintné Kovács Júlia rovata

Örmény szertartású és örmény gyökerű római katolikus papok Erdélyben (36. rész)

127. Simai Gergely, aki 1829-től Zalatnán, mint tanár szolgált, és 1830-ban szentelték pappá, 1833. február 6-án 26 éves korában már meghalt. Szongott is említi: „végzett teológus, Zalatnára rendeltetett professzornak 1829-ben.”

128. Simai Kristóf, örmény szertartású. Szamosújváron szolgált Szongott szerint már 1777-ben, Ferenczi Sándor szerint 1781-től (1782-től) volt ott káplán, de lehet, hogy ez sajtóhiba, mert alább, Simai Lukácsnál is ezeket az éveket olvashatjuk. Kristóf halálának éve 1790.

129. Simai Lukács, örmény szertartású. Szolgált: 1781 (1782) Szamosújváron

káplán, 1785: Marosvásárhelyen tanár és káplán, 1812: kerületi jegyző, 1823: Szamosújváron plébános, esperes. Meghalt 1838. nov. 29-én, 85 éves korában.

130. Szakács Endre, Csíkszeredában született 1965. december 13-án. Teológiai tanulmányait Gyulafehérváron a Hittudományi Főiskolában végezte, ott szentelte pappá Bálint Lajos püspök 1992. április 25-én. Szolgált 1992: Brassó-belvárosban, majd ugyanebben az évben Gyimesközéplekon káplán, 1999: Bonchidán plébános, 2001: Szamosújváron örmény szertartású plébános, 2006: a Romániai Örmény Katolikus Ordináriátus általános helynöke. *Folytatjuk*

Az 1848–49-es forradalomra és szabadságharcra emlékezünk

Kiss Ernő

Boldogult Törös Tivadar munkatársunk a „Fővárosi Lapok“-ban (1895. október 8, kedd) a következő sorokat adta közre:

Oda lenn, Torontálban, a hol a fálvak és a városok, úgyszólván telve vannak a Kiss Ernőről szóló legendákkal, a Karátsonyiak, Dánielek és Gyertyánffyok kastélyaiban éppen úgy, mint egyszerű házacskákban, avagy nyilvános helyeken, gyakran támad bús beszéd az aradi tizenhárom közül mesés galériájával kitűnt vértanúról, a kinek bitóján azért nem zöldelt ki a borostyán, mert sortűz teríté le őt a halálba . . .

Egyszer ismét róla hallottam. Magasztalták, a rajongás szárnyalásával emlegettek tetteit, és a beszéd közbe olyan adat is vegyült, a mit Kiss tábornok életírója fontosra kell, hogy vegyen, mert nagyon sok találatosság készítheti erre. Egy pár érdekesség, jellemző vonást azonban előre kell vetnem, hogy a Kiss Ernő nagy tragédiáját előidézték körülmény érthetőbb, tisztább képet kapjon.

Az már ismert, mesékbe való bőkezűség volt, melylyel Kiss Ernő elárasztotta ezredét, mint a Hannover-huszárok parancsnoka. Még a külföldön is hire terjedt, hogy az Új-Pécsen parancsnokló huszárezredes miként csináltatott az egész ezrednek a saját költségén egyenruhát; finomat, szépet, hogy egy-egy közhuszárja jobban festett a mondurban, mint egy más ezredből való kadét. Tisztjeit szerette. azok pedig imádták őt. úgy, hogy minden gavallér huszártisztnek egyedüli vágya volt, hogy a Kiss Ernő ezredéhez jusson.

*

Egy alkalommal egy szegény kadétjából hadnagy lett. Abban az időben renge-

teg pénz kellett ahhoz, hogy egy huszártiszt kievpirozza magát. A szegény új hadnagynak minden örömét megkeserítette az a gond, hogy honnan teremse elő azt a mesés összeget? . . . Kiss Ernő, — ki nagyuri passzióval szeretett az ilyen helyzeteken segíteni, pár napra a kinevezés után feketére hívatta magához a hadnagyot.

— Tud tarokkozni ? kérde Kiss a hadnagytól.

— Parancsára!

Az ezredes belenyúlt a dolmányá zsebébe és onnan hamarosan elővett valamit és a sapkája alá rejtette az asztalon.

Az első pártit annyiba játszok, a mennyi a sapkám alatt van! — mondá gyorsan a parancsnok és a szegény hadnagy hűledezése között osztani kezdett és játszott. Kiss Ernő természetesen mindent elkészített . . . és elvesztette a partit, mire fölemelte a sapkáját és ott komolykodott az asztalon teljes valóságában, egy ezres bankó . . .

— Terringettét, hadnagy úr! önnek nagy a szerencséje! — tetette a dolgot Kiss Ernő, de ma tovább nem játszunk, mert még koldus-sá lesz... mondá csillogó szemekkel, a felett való örömeiben, hogy a hadnagyon a nélkül segített, hogy katonai önérzetében megalázta volna...

*

Rendkívül szerette egy Plaján nevű főhadnagyát. Derék, magyar érzelmű tisztje vala ez, és mindennapos vendége a Kiss asztalának. Egy izben ebéd után, a házizgazda a dohányzóba vonult vissza vendégeivel. Egyik asztalkán, egy káprázatos szépségű hamutartó állott. Telisteli volt rakva drágakövekkel, míg maga a hamutartó az ötvös művészei remeke volt.

Nos főhadnagy úr, fordult társalgás közben kedvencéhez Kiss Ernő, találja ki, mi volt az ára ennek a hamutartónak?

— Nem tehetem, nem értek hozzá, szabadozott Plaján főhadnagy.

— Csak próbálja meg, mert ha eltalálja, önnek adom.

Erre a nagy ígéretre a főhadnagy is összedezte magát, és elkezdett taláalomra számokat mondogatni:

— Ezer forint.

— Sokkal több!

— Háromezer...

— Följebb!

— Ötezer...

— Négyszer annyi! ... segített neki a gavallér házizgazda, mire Plaján főhadnagy szinte megszedülve az örömtől mondta ki az előre sejtetett számot:

— Húszezer forint!

— Eltalálta! ... Itt van, az öné!

A szerencsés tiszt aztán évek múltán végig csinálta Kiss Ernő oldala mellett a szabadságharcot és mikor az aradi várból, hosszú fogságból kijött, úrrá tette — a hamutartó.

*

De mielőtt Kiss Ernő is rálépett volna a megszentelt emlékeztű tizenháromnak az útjára, megjelent a temesvári hadosztályparancsnok a garnisonban és megvizsgálta az Új-Pécsen állomásozó huszárságot. A legénység, a Kiss Ernő által csináltott disz-uniformisban rukkolt ki, hogy annál nagyobb hatást tegyen a legenda szerint — Haynaura. Mikor aztán a bresciai hiéna meglátta a legénységen a tündöklő ruhát, szörnyű düh fogta el és oda fordult Kiss Ernőhöz: — Micsoda komédia ez, parancsnok úr?! Jegyezze meg magának, hogy ez nem az ő felsége uniformisa. Ez

hamis! Az igazi uniformis az, a mit a császártól kaptak.

Ha még egyszer ebben a maskarában látom őket, önt fogom szigorú felelősségre vonni! Adieu! . . .

És éppen sarkantyút akart adni a lovának, midőn a Kiss Ernő hangját hallja, ki idegesen szólt oda segédtsíjtjének :

— Főhadnagy úr! Vegye tudomásul jövőre, hogy mikor én tartok szemlét a legénység fölött, akkor díszuniformisban vonuljanak ki, ha pedig a hadosztály parancsnok úr jön, akkor komisz ruhában kell kirukkolni... Értette, főhadnagy úr?!

Kiss Ernő Nagybecskerek főterén állt szobrának feje, a Városi Múzeum tulajdona

Haynau tajtékozott a dühtől, midőn e szavak után Kiss Ernő szalutált neki és szó nélkül ellovagolt... El is követett mindent, de nem tu-

dott Kiss Ernő ellen semmi fegyelmi büntetést kivinni, mert föl, egész az udvarig ismerték a nábob-parancsnokot, a huszártisztek eszményképét.

*

De jött a bosszú napja.

Kiss Ernő olt ült az aradi vár kazamatáiban a többiekkel, kiket eljegyezték a vértanú halálra. Haynau pedig Budán ítélte, és terjesztett kegyelemre a nemzet vasrvert nagyjai közül, a kit akart. És a míg Világos után a Kiss Ernő kincseket érő ezüst- és aranyeműi is osztrák hadiszákmányul kerültek Temesvárra, és onnan senki se tudja — hova... azalatt Haynau nagy gondja volt a Kiss Ernő sorsára, és habár előkező kezek nyultak igen magasra, hogy azt az embert a ki eszményképe volt a lovas-katonaságnak, és a ki annyit áldozott egykor a hadseregért — megmentsék — a fogságnak, hasztalan volt.

Az 1848–49-es forradalomra és szabadságharcra emlékezünk

Rukkoltassa ki most komiszban a huzsárjait...

Az első sortüz csak térdre ejtette Kiss Ernőt és bekötött szemekkel, testében három golyóval így várt tovább.

A vezénylő őrnagy halálsápadtan, alig tudta a második sortüzet rávezényelni a hősök hősenek a testére.

ARMENIA-1900 (Eredeti írásmódban)

Czetz Jánosra emlékezve

Kedves Bálintné Kovács Júlia!

Mindenekelőtt szeretném megköszönni a hozzám eljuttatott Erdélyi Örmény Gyökerek füzeteket. Minden számnak örvendek, mert általuk értékes ismeretekkel gazdagodunk az örmény történelmi múlttal kapcsolatosan és jobban megismerjük az erdélyi örmény gyökerekkel rendelkező családok jelenlegi és múltbeli életét... Ha van lehetőség a füzetek küldésére kérem, küldjék a továbbiakban is, ezeket örömmel olvasom és gyűjtöm, de ha a továbbiakban erre nem lenne lehetőség, akkor az Interneten (e-mail-en) fogom elolvasni. Sajnos tudomásul kell vennünk, hogy az anyagi lehetőségek egyre korlátozottabbak.

Szeretnék Önnek néhány sort írni a Gidófalván, Sepsiszentgyörgytől 10 km-re levő községben látható emlékekről, melyekkel a község Czetz Jánosra, az örmény származású 1848-49-es szabadságharc honvédtábornokára emlékezik. Itt ebben a háromszéki faluban született 1822. június 8-án Czetz János. A falu központjában a községháza falán erre emlékezteti a járókelőket az ott elhelyezett emléktábla. A gyermekek és fiatalság tudatában azért él elevenen a nagy tábornok emléke, s a község iskolája is a nevét viseli. Maradandó élményt jelent az oda látogatóknak az 2012. április 11-én tiszteletére berendezett és átadott új Emlékszoba. Emlékszoba azelőtt is volt, szerényebb körülmények között berendezve, de ez a mostani jelentősen kibővült a budapesti Hadtörténeli Múzeum által adományozott értékes anyaggal. Az emlékszoba falain a tábornok életét bemutató szemléltető táblák vannak, a dokumentumok, könyvek, iratok, családi fényképek stb. megfelelő asztalokon, íveg alatt láthatók és kérésre tanulmányozhatók. Az emlékszobával szemben van a műemlék református vártemplom, melynek cintermében emlékkopjafa van. Ezt a kopjafát Czetz János halálának 90. évfordulóján, 1994-ben avatták. Ugyanakkor Petri János, a falu volt tanácsi titkára és Kelemen József sepsiszentgyörgyi tanár Czetz János Emlékfüzetet szerkesztett, melyet 500 példányban adtak ki a magyarországi Tiszaföldváron. A fent leírtaknak, valamint az évenkénti megemlékezéseknek köszönhető, hogy a falu nagy szülöttjének emléke és szelleme elevenen él a gidófalvi emberek tudatában.

Ezen levélben mellékelek néhány általam készített felvételt Gidófalváról és az Emlékszobáról, melynek meglátogatását az ide látogatóknak bátran merem ajánlani.

A BTBT (Bálint Tibor Baráti Társaság – szerk.) tevékenységét az Internet és az Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek által figyelemmel kísérem, de sajnos tevékenységébe a távolság miatt és, koromnál fogva (80 évesen), már nem tudok aktívan bekapcsolódni. A támogatási díjat postán az ön címére küldöm.

Dr. Wotsch Gyula nyugdíjas főorvos

Írták: dr. Kallos Lajos és dr. Kerekesházy József – a heraldikai részt dr. báró Nyáry Pál (1937)

Abedik gróf csodálatos élete*¹

(3., befejező rész)

A férfikor

Abedik Péter nagyon megkedveltette magát a sah udvarában. Szolimánnál is megmaradhatott volna, ám ő elkívánczolt. Sikkerrel befejezván a rá bízott diplomáciai feladatot, előbb a perzsa kereszténység fővárosába utazott. Itt vette fel a kapcsolatot az ecsmiadzini Jákobbal, és nemskára az örmény katolikoszok székhelyétől nem messze eső Nasirvánban jelent meg. Itt egykori követtársa, Máté pap lett az érsek. Abedik mintegy három esztendeig élt ebben a városban, életének talán legmozgalmasabb idejét töltve el itt. Kapcsolata az érsekkel kitűnő volt, s jelen lehetett akkor is, amikor a római pápa követe, Piscopus megérkezett. A két férfi között azonnali volt a megértés, s Piscopus a későbbiekben is egyengette Abedik útját. Amely egyre kalandosabbá és veszélyesebbé vált.

Az európai városok felé indult a két férfi, és az őket kísérők kis csapata. Az út Oroszországon keresztül vezetett. Örökösen tartani kellett attól, hogy a tatárok rájuk rontanak, s a kemény orosz tél is erősen szorongatta a kis csapatot. Mikor Moszkvába értek, legelőbb is kényelmes szállást keres-

* Eredeti írásmódban

¹ Az Abedik családnév további névváltozatai az egyes forrásokban: Abedick, Bedic, Bedick, Bedik, Petik. „A név örmény eredetű. Helyes alakja Abedik, miután pedig keleti nyelvben a „b” betű áthasonul s azonos kiejtésű a „v” betűvel, ugyanaz a név ma Avedik alakban is feltehető.” (Dr. Kunos Ignác)

tek, ahol az európai követeket fogadni tudják majd. Erről az időszakról nagyon kevés adat maradt fenn, így nem tudni azt sem, hogy vajon a cár fogadta-e a követeket vagy sem.

1677 nyara már Bécsben találta Abedik Pétert és Piscopust. Az udvarban a megszokott királyi pompa fogadta őket, maga Lipót, ha nem voltak a vendégei, azonban patriarkális egyszerűségben élt a Hofburgban. Mindazok a műkincsek, amelyek a Habsburgok évszázadok óta felhalmozták, el voltak zárva a hétköznapi használatól. Abedik és Piscopus előtt egy új világ tárult fel. A szolgálattévó kamarás intésére feltáruhtak az ajtók, és a két követ ott állt a kor egyik leghatalmasabb uralkodója előtt.

A mély meghajlásokra Lipót keskeny, göndörparókás fejét kissé megbiccentette, és a jelenlévő udvari méltóságok és egyházi férfiak előtt a követek előadták jövetelük célját, azaz azt az óhajt, hogy a fejedelmek és uralkodók támogatásával hozzák létre a szövetséget, amely kiűzi a törököt a keresztény Európából.

Sorra kapták a meghívásokat nemcsak a Bécsben székelő pápai nunciustól, aki aztán a későbbiek folyamán a Szent Liga létrehozásában s Lipótnak a háborúra való rábeszélésében is fontos szerepet játszott, hanem a bécsi politikusoktól is. Wallenstein Károly gróf, sőt, a gögös Dietrichstein herceg is meghívták őket palotáikba. Sor került a tisztelgésre Eleonóra anyacsásznéné előtt is, aki nagy érdeklődést mutatott a

küldetés iránt, s fogadta Abediket Lipót felesége is.

Az idős Piscopus egy idő után elutazott Rómába, Abedik azonban Bécsben maradt, ahol „az örmény perzsát” különös érdeklődéssel és tisztelettel vették körül. Írással töltötte az idejét, kalandjait, addigi életét vetette papírra. Így készült el Cehil Sutun¹, amelyet a királynak dedikált, s amelyben a magyarokról is sok szót ejt. A mű 1678-ban jelent meg, a bécsi egyetemi Voigt nyomda gondozásában, latin, perzsa, arab és gót betűkkel, Lipót születésnapjára.

Abedik kedves bizalmasa lett a királynak, és a belső köröknek, s élvezte bizalmukat. Sokat utazott Róma és Bécs között, de ellátogatott más európai nagyvárosokba is, ahol tovább terjesztette a Szent Liga elveit és ügyét. 1680-ban azonban már nem mentek olyan jól az ügyek, s egyre kevesebb pénzt folyósított az udvar is a tárgyalásokra, Abedik nem egyszer erélyes sürgetések után kaphatta csak meg járandóságát. Szaporodtak az ellenségek is, akik ahol lehetett, borsot törtek az „örmény-perzsa” orra alá, és igyekeztek őt kiszorítani az udvarból.

Abedik magyar grófsága

A Bécsben élő főméltóságok, akiknek, mint például a Batthyány-rokon Strattmann kancellárnak, számos magyarországi vonatkozásuk volt, egyre jobban ráirányították Abedik Péter figyelmét Magyarországra. A grófi diplomát abban az időben kapta meg, amikor Buda még török kézen volt.

Abedik sokat tett az ország felszabadításáért, és részese lehetett annak az örömmámornak, amikor Szobienszki János 26 ezer embere és Lotharingiai Károly ötvenezer harcosa felvette a harcot a 250 ezres török sereggel. I Cehil Sutun – Negyven oszlop csarnoka (1678, Viennae) A könyv a perzsa sahol.

Európa minden részéből érkeztek a segítségük, a pápa két alkalommal kis kérte a saht, támadja meg a szultánt, sőt, Etiópia császárához, és Arábiába is követeket menesztett hasonló kéréssel. Ennek az izgatott szervezkedésnek részese volt Abedik, akinek diplomáciai szolgálatai hatásosak voltak.

Magyarországi megtelepedése sem volt kevésbé kalandos, mint egész addigi élete. Előbb Zayugróczon szeretett volna birtokot szerezni, utóbb azonban a Heves megyei Gyöngyöspatát kapta meg. A birtokszerzés körülményeinél nem elhanyagolható az a tény, hogy nem „céhbeli” vidéki magyar földesúrról volt szó, aki könnyedén megtudhatta volna, melyik birtok és mikor szabadul fel, s válik adományozhatóvá. De számos jól értesült fiskális akadt, akik megfelelő honorárium ellenében szálították az információkat. Így esett a választás előbb a vadregényes magyar Felvidékre, Zayugróczra. A Zayaknak, ennek az ősi, magyar protestáns mágnás családnak fehérfalu, „castellumnak” nevezett sziklavárában óhajtott Abedik a lábát megvetni. Azonban a helyzet másképpen alakult. Zay András befolyásos atyafisága valahogy kijárta, hogy bennmaradhattak Ugróczban, Abedik tehát elesett a lehetőségtől. Más birtok után kellett néznie. Választása most már a töröktől való visszafoglalás határmezsgyéjére eső országrészekre esett. Felhívták a figyelmét a később egységessé fejlődött heves megyei pathai uradalomra. Patha – a régi összeírások és földrajzi munkák nevezték így Gyöngyöspatát – a gyöngyösi járásban, a Mátra hegység lábánál terült el. Festői hely volt ez is, a Havas, a Várhegy és a Kecskető alatt elterülő virágos völgyben, az Ár és a Nagypatak mellett. Az adománylevelet a linzi várban, 1684. január 14-én írta alá Lipót, s látta el pecsétjével.

Az oklevélben külön utalás történt arra vonatkozóan is, hogy Abedik ezután használhatta a „pathai” előnevet. Abedik tehát magyar földesúr lett.

Mégsem található számottevő utalás Abediknek gyöngyöspatai korszakáról, ennek oka alighanem az, hogy a térségben rajta kívül még számos birtok akadt: így például báró Haller Sámuel, aki 17, a Bossányi család, a Huszárok, Sótérek, Repeczkyek, akik öt-öt és Vay Ádám, aki két telket birtokolt Pathán, ahol ezeken kívül még a lelkesnek is jutott számottevő ingatlan.

A grófi diploma szerint Abedik Péter címere így festett: egyszer vágott, kétszer hasított pajzs, az első kék mezőben arany nap, a második vörös mezőben húsvéti bárány, a harmadik kék mezőben ezüst hold, a negyedik arany mezőben koronás, három bikafő, az ötödik vörös mezőben halmon nyugvó katonai pajzs, a hatodik arany mezőben három méh. Az ezüst szív-pajzsban kétféjű sas. Pajzstartók: két koronás, arany oroszlán, a pajzs fölött perzsa turbánt viselő férfifő.

Ez a keletiesen pompás címer híven tükrözte tulajdonosa egész, mozgalmas életét és működését. Kidomborodott belőle egész egyénisége, származása, hiszen a címerek „beszélnek”, csak olvasni kell tudni belőlük.

Az első benyomás kétségtelenül a szembeötölő perzsa jelleg, amelyet a pajzs fölötti, szakállas perzsa alak, az aranysugaras nap, és hold domborítottak ki. A címeralakok Abedik régi, keresztény nemesi családjának emblémái voltak, amint azt az adománylevél külön hangsúlyozott is. A király a régi címet bővítette ki és erősítette meg csupán. A bécsi Heroldamt címerfestője valószínűleg Abedik kifejezett kérésére az adományozott keleti származását kívánta kihangsúlyozni azokkal a bővítő mo-

tívumokkal, amelyekkel a címer megnagyobbodott. A keleti származásra vallott a bikafő is, amely a régi balkáni fejedelmek címereiben is gyakorta szerepel. Bikafővel találkozhatunk némely magyar család – például a Balassa, Palásthy, Barna – címerekben is.

A legérdekesebb azonban kétségtelenül a Habsburgok kétféjű sasával díszített ezüst szív-pajzs, amely azt hangsúlyozta, milyen megbecsülésben állt a címer tulajdonosa a császárral. A jogot, hogy e szimbólumot használhassák, ugyanis külön császári adomány biztosította.

Abedik eltűnése

Pathai gróf Abedik Péter haláláról semmit sem tudunk. Szinte hihetetlen, hogy ennek a magasra emelkedett, Európa-szerre ismert diplomatának és magyar mágnásnak elmúlásáról semmiféle feljegyzés nem maradt fenn. Abedik Péter utolsó követjárása, azaz 1684-ben szinte teljesen eltűnt, – legalábbis a korabeli följegyzésekből. Mint ahogyan arra nézvést sem maradtak fenn okiratok, hogy megnősült-e vagy sem, voltak-e leszármazottai, vagy sem. Tény azonban, hogy a XVIII. századi iratokban az Abedik név már nem szerepel. Adat tehát családalapításról nincs, az esetleges utódoknak felderítése lehetetlen, és a történelem folyamán eddig még soha senki sem jelentkezett azzal, hogy ő maga, vagy a családja Abedik leszármazott voltna.

Abedik Pétert méltatlanul felejtették el, mint diplomatát, főurat, és méltatlanul, mint gondolkodó, író embert. Fő műve – a *Cehil Sutun* – mellett számos más munkán is dolgozott, így például könyvet írt A hit növekedéséről címen, amely egyházpolitikával foglalkozott. Diplomáciai jelentései, útirajzai is érte és eleven szellemű embert tükröztek.

Éble Gábor

A szamosujvári Verzár család*

(3., befejező rész)

Verzárok a pályán

Verzár Oxendiusz, Verzár Lukács botusáni kereskedő fia (1652—1715), a hittudomány doktora, aladai püspök (kinevezése 1690 okt. 3. fölszentelése 1691 jul. 30), az erdélyországi örmények apostoli vicarius (1690-tól), és Szamos-Ujvár város alapítója.

Verzár Lukács, Verzár István szamosujvári kereskedőnek és nejének Dolvátnak fia (1701—1778) 1736 július 6-tól szamosujvári plébános, főesperes, majd kanonok. A nemesi diploma kiemeli érdemeit.

Verzár Oxendiusz, Verzár Györgynek és nejének, Mechtildának fia (1747—1813), szamosujvári örmény katolikus pap, mint ilyen egy ideig Arad vármegyében tartózkodott.

Verzár István, Verzár Mártonnak és nejének Baraczházi Capdebo Annának fia, (1825—1903). Előbb Pócs-Petriben volt plébános, 1879 február 23-tól Nyiregyházán esperes-plébános.

Thaliának is van egy papja a Verzár családból. Ez Verzár Zoltán színész, Verzár Béla posta- és távirdafelügyelő fia, ki 1914-ik év tavaszán Budapesten végezte az országos színésziskola tanfolyamát.

Verzárok az orvosi pályán

Verzár Joachim, Verzár Györgynek és nejének Karácsonyi Zsuzsannának fia, 1831-től 1838-ig Pesten gyakorlóorvos volt és 1839-től 1849-ig Torontál vármegye főorvosa.

* Budapest, Franklin-társulat nyomdája, 1915. Eredeti írásmód

Verzár János, Verzár Istvánnak és nejének Bogdanovics Máriának fia (1781—1846). Bécsben végezte tanulmányait, ott nyert 1807-ben orvostudori diplomát és 1811-től 1846-ig szülővárosában Szamos-Ujvárt ő volt az első örményajkú gyakorlóorvos. Mint tudós és jeles orvos közkezdveltségnek örvendett. A szegényeket rendszeresen ingyen gyógyította.

Verzár Joachim, Verzár Mártonnak és Baraczházi Capdebo Annának fia (1821—1889), orvosi tanulmányait a bécsi egyetemen végezte, azután Budapesten a Szent Margitszigeten volt fürdőorvos.

Verzár Gyula, Verzár Istvánnak és nejének Csik-Somlyói Csiky Erzsébetnek fia (1845—1899), mint orvostudor Aradon volt gyakorlóorvos, utóbb visszavonult dombegyházi birtokára, hol neje, született Jakabffy Hermina úrasszony még él.

Verzár János, Verzár Mihály bérlőnek és Csik-Somlyói Csiky Johannának fia, született: 1859 március 11-én Maros-Vásárhelyt. Mint orvostudor gyakorlóorvos volt Oraviczabányán, hol 1913 augusztus 11-én meghalt.

Verzár István, Verzár Mihály bérlőnek és Csik-Somlyói Csiky Johannának fia, született: 1877 augusztus 19-én Kis-Lekenczén. Orvostudor, gyakorlóorvos Nagy-Váradon, a Biharvármegyei közkórház osztályfőorvosa és a nagyváradai jogakadémia törvényszéki orvostan előadója.

Verzár Gyula, Verzár Sándor törvényszéki tisztviselőnek és nejének Koncz Annának fia, született: 1886 márc. 22. Gyula-Fehérvárt. Orvostudor. Jelenleg Budapesten egyetemi tanársegéd.

Verzár Ödön, Dr. Verzár János oraviczabányai orvosnak és 2-dik nejének Ivackovics Zsófiának fia, született: 1890 nov. 21-én Oraviczabányán. Orvostanhallgató a kolozsvári egyetemen.

Verzár Katalin, Verzár Béla posta- és távirdafelügyelőnek és nejének Revega Bertának leánya, született 1891 nov. 20. Budapesten. Gimnáziumi tanulmányait kitüntetéssel végezte, jelenleg (1914-ben) szigorló orvostanhallgató a budapesti egyetemen.

Verzár Márton nagykereskedő a debreceni vásáron

A nemességszerző **Verzár Márton** szamosujvári nagykereskedőről érdekes emléket őriz a gróf Károlyi nemzetség levéltára: Ez, Verzár Mártonnak 1760 január 4-én Debreczenben sajátkezűleg kiállított számlája 40 darab citromról. A citromokért gróf Károlyi Antal várkapitányja Nagy-Károlyból gyorsfutárt küldött a debreczeni vásárra. A futár a várkapitány utasításából Hatvani Istvánhoz, a hírneves debreczeni professorhoz fordult, adna neki segítséget, mivel ő nem ért a citrom vásárláshoz. A 40 citromot megvették, darabját 10 krajczárjával, együtt pedig 6 rénes forint és 40 krajczárért és Hatvani sajátkezűleg írta a számlára a következő értesítő sorokat: «Ezen expressus kérvén engemet, küldjek valakit vele, mert ő a vásárláshoz nem tud: az öcsémet küldöttem el, úgy vették a citromot. A nemes városnak is azon áron és nem különben adta. D. 5. jan. 1760. Hatvani István mpr.»

A citrom akkor még nagyon drága portéka volt nálunk, mert egy citrom árán 3 itcze jó bort lehetett kapni; azért is hangsúlyozza Hatvani, hogy a kereskedő a citromot Debreczen városának sem adta olcsóbban.

Mivel ezen érdekes okiraton Verzár Mártonnak a sajátkezű névalírása is rajta van és az egész számlát ő maga állította ki, mint családi emléket közöljük itt hű hasonmásban.

Verzár Mária

Verzár Joachimnak és nejének Govrik Veronának leánya, 1795 február 8-án Karácsonyi Emánuelhez ment férjhez. Mindkettőn emberséges emberek voltak. Gyermeük nem volt és így a családi boldogság helyett lelkükben a legnemesebb érzelem, az emberbaráti szeretet ütötte föl sátorát. Férje 1800-ban alapította Szamos-Ujvárott az előregedett szegények házát és ispotályát 20,000 forinttal, ő maga pedig 1818-ban ugyanazon célra 7600 forintot adott és a szegény árvák részére 38,000 forintos alapítványt tett.

A kék Verzárok

Karácsonyi Emánuelné édes testvére Verzár Márton szamosujvári, utóbb aradi kereskedő és kunágotai bérlő 1806 febr. 17-én lépett házasságra Baraczházi Capdebo Annával, kivel igen boldogan élt előbb Szamos-Ujvárt, utóbb Aradon. Egyszer a neje nagy beteg lett és a kétségbeesett férj a szamosujvári kálvária hegyen azt a fogadalmat tette, ha szegény nagybeteg felesége meggyógyul, hét esztendőig «Mária gyászt» visel. Neje szerencsésen felgyógyult és ő a fogadalmat híven megtartva hét éven át kék ruhában járt, a miért elnevezték öt kék Verzárnak és utódait kék Verzároknak.

Az Isten 15 gyermekkel áldotta meg őt, kik közül öt zsenge korban elhalt. Négy fia közül egy a papi pályára lépett, három pedig nőlen életet élt és így családja fiúágon kihalt. A hat leány: Veronika, Mária, Luczi, Anna, Margit és Rebi, mindannyian férjhez mentek. Veronika ki Csasz Bogdáné lett, megőrizte azon leveleket, melyeket édes atyja hozzá és férjéhez Nagy-Bányára intézett. Ezen levelek rövid bepillantást engednek a kék Verzár lelki világába és megvilágítják a család életviszonyait.

Kunágotáról 1830 január 12-én értesíti vejét és Veronika leányát «Kedves Fiam Uram és kedves Leányom megszólítással:

«Ime mostan közelebről elmúlt esztendőben november végével elmenvén tordai, szentmiklósi vásárra nagy fáradsággal azon nagy hidegekben, a hol is sok költség után vásárolván drágán 78 ökröt, azok nagy szomorúságunkra 26a decembris betegen érkeztek meg a tanyára: Kunágotára. Ezek kimenetelét már mostan egészen leírhatom, mivel én ezen levelet 12a januári kezdettem írni, de mai napon 9a februári be akarom fejezni.

Minekutána 3 hétig ezen ökrök betegeskedtek volna, még nagy szerencsénkre csak 31 ökör döglött meg, 36 a betegségből ki-gyógyult, 11 hála legyen a Teremtőnek, meg nem betegedett. Már régebbi ökreink is, 200 a mi kezünkben vagy, hála legyen a Teremtőnek, hogy egészségben megtartotta. Másrésről az is egy nagy akadály és baj, hogy itten körülöttünk a nemes vármegyék meg nem engedik semmi szín alatt marhát, ökröt egyik megvéből a másikba hajtani, és így a mi kereskedésünk egész hallgatásban vagy. Jó az Isten jót reméljünk és ő szent Felségét kérni meg ne szünjünk. Szerető hű atyátok Verzár Márton s. k.»

A marhakereskedést testvéröccsével Joachimmal együtt űzte. Öt év mulva ar-

ról értesíti vejét, hogy (a kor szokása szerint) többen társaságba álltak és marháikat jól eladták Bécsben. «Ezen közelebről elmúlt nyáron — írja levelében — a többi közt még a mai napon is körülöttünk uralkodó marhabetegség, marhadög nagyon megrémített, hanem áldassék Istennek szent neve, nékiünk semmi legkisebb és a többi kereskedőnek is nevezetes kárt nem tett. Mostani világon semmivel sem lehet igen dicsekedni; azonban áldassék Istennek szent neve az idén eddig közösen volt marháinkat meglehetősen eladogáltuk, mivel egy magyar uraság, azonban marháival kereskedő, T. Atzél János, Balta János, két Márkovics testvér, gergyói Czifra urak és mi ketten társaságban állván, Bécsben meglehetősen adtuk el ökreinket, júniustól kezdve hetenkint egy-egy falka ökröt felhajtván Bécsbe november 9-ig. Már mostanában nincsen semmi jószágunk. Birkáinkat is eladtuk. Semmi közös jószágunk nincsen, csak 14 nem igen nagy kalangya, vagy boglya szénánk és 1929 hold pusztánk van még öt esztendei árenda mellett írásosan. Joachim öcsém 4 hujus érkezett meg Szamos-Ujvárról Aradra, hogy a köztünk levő osztályt Isten segedelmével végrehajthassuk.» (A szamosújvári házukon osztozkodtak.)

Mártont 1833 nyarán nagy csapás érte, elvesztette nejét, a kit rajongóan szeretett. Halálát szeptember 10-én Aradon kelt levelében így írja meg Veronika leányának: «Noha elfelejthetetlen és orvosolhatatlan nagy az én fájdalom és szomorúságom, mégis hozzátok viseltetett atyai szeretetem annyira kényszerített, hogy bűtől, bánattól ellankadt kezembe vegyem ezen gyászos pennámat és nékem elfelejthetetlen kedves Anyádnak, közszeretetet és tiszteletet érdemlett Anikómnak gyászos haláláról akarnálak titeket tudósítani, mely 27a Augusti Pesten, 12 napi bete-

geskedése után keresztényi módon, buzgó ájtatossággal minden szentségek felvétele után történt.» (Hamvai a kerepesi temetőben.)

Mennyire szerette gyermekeit, kitűnik Veronika leányához 1833 nov. 23-án Szamos-Ujvárról írott leveléből. «Nem adhatok elegendő hálát Isten ő szent Felségének — írja leányának — hogy engemet ennyire enyhít búmban és szomorúságomban. Egészséges vagyok hála Istennek. Aradon lévő testvéreidet: Luczikát, Margitot, Istvánkát és a kis (9 hónapos) Rebit mind jó egészségben hagytam. A kis Ninának és Terczinek Baraczházán, másíknak Pesten micsoda jól vagyunk dolguk, azt meg nem irhatom elegendőképpen.

Kedves édes gyermekeim, már én mostan, hogy Isten ő szent Felségének úgy tett, hogy az én ártatlan kedves báránymat, az én kedves életempárját (megreped a szívem) elvesztettem, Isten után bennetek vagyon egész örömem. Kérlek tehát kedves gyermekeim, hogy a kiktől ezután meg akarok örvendeztetetni, nehogy megsomorítottassam. Legyetek Istenfélők, jó példával józan életűek. Ha akarjátok, hogy Isten benneteket megáldjon, a szüleiteket megbecsüljétek, tiszteljétek és szeressétek; mert Isten áldása nélkül hiába futunk, fáradunk. Ha tehát szeretitek ti magatokat és gyermekeiteket és akarjátok, hogy szerencsések legyetek e világon is: tiszteljétek szüleiteket. Te pedig édes leányom legyél jámbor, nem pedig — mi a mi familiánknak betegsége — indulatos! Légy jó és takarékos gazdasszony a magatok hasznáért és így magad

jó és példás viseleted által mindnyájának szeretetét megnyerhessed, hogy ezek által nekem nagy vigasztalásomra lehess és többi testvérednek jövődj szerencsését, boldogulását előmozdíthassad.»

A nemeslelkű kék Verzár 1837 április 13-án írta utolsó levelét vejéhez: Csasz Bogdánhoz Aradra. Azután nemsokára nyomtalanul eltűnt. Egy napon gyermekeitől a szokottnál érzékenyebben elbúcsúzott és útra kelt, az utolsó útra, mert többé vissza nem tért. Azt mondják, neje utáni mély fájaldalmát nem bírta tovább elviselni és a Maros folyóba vetette magát.

A közéletben szereplő Verzárok közül még a következőket említjük meg:

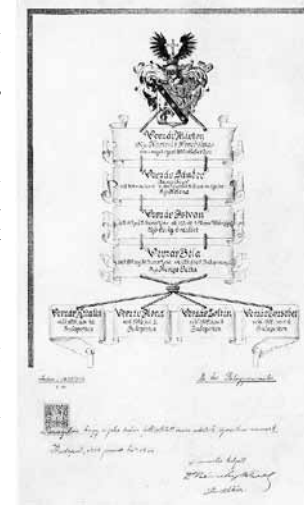
Verzár Béla

Verzár Istvánnak és nejének Csik-Somlyói Csiky Erzsébetnek fia, született 1850 augusztus 30-án Szamos-Ujvárt. A gymnasiumi tanulmányait szülővárosában, a jogi tanulmányokat Budapesten végezvén, több évig patvarista volt, azután a magyar királyi posta-

szolgálatába lépett; jelenleg posta- és távirdafelügyelő Budapesten.

Harminczkét évi lelkiismeretes és hasznos szolgálataira való hivatkozással 1914 január havában családja részére a «Szamosújvári» nemesi előnév díjmentes adományozásáért folyamosított Ő Felségéhez. Kérleme, az ily ügynek szokásos lassú menete és a közbejött háború miatt, még eddig nem nyerhetett elintézését.

(Szerk: a könyvben a továbbiakban számos okirati dokumentum található.)

Verzár Béla nemesi ősfája

A Hosszú az nem Srég

A Budavári Örmény Nemzetiségi Napon a Márványmenyasszony három terme és nyitott ajtaja várta a látogatókat. Nem hiába, mert a csilláron is lógtak.

Február 23-án szakadt az eső, mégis sok gyermek vett részt a délelőtti kódexműhelyben. Még Sopronból is érkeztek kis alkotók. Nyolcszáz évet ölelt át az a sok kis apró kéz, amikor kezébe vette a sodort rézhuzalt vagy az ecsetet, dúcokat. Erős identitástudattal simulunk bele a világba mi, magyar-örmények, ha a

harmadik helyezett *Sinka Sára* örmény madarat rajzolt, s az „itt vagyok én” rajz pedig életteli piroszínű volt. *Sasvári Alíz* három rajzzal, köztük egy harmóniában festett, ívelt madárral – talán a kolostorok kőmadarai –, rajzával nyert második helyezést. *Füleki Anna* a verseny győztese, aki mind rajzban, mind ötvösművészetben szépen és gyorsan dolgozott. Rajzán sötét színnel

állt a kereszt, szilárdan, dombtetőn. Igen, az örmény nép a világ első keresztény népe. S e szép jelkép mellett a zöld abroszon csillogott a csigavonal formájú sodrott rézgyűrű és karkötő –, kecsesen, akár több ezer év óta az örmény nők karján.

Elragadóan kedves a *Haik Viktória és Takács-Kiss Zsuzsanna* gyermekszínháza, ahol a gyerekek szereplőkké válnak. Ügyesen kezükben tartják az előadás vezérfonalát, s közben szép beszédre, énekekre tanít-

ják a gyerekeket. A nagyszülők, szülők számára is élmény.

16 órától a Krisztina terem adott helyszínt a már hagyományos vidám előadásnak. Micsoda szerencsés találkozás! Mály Gerő alakításai nyomán eljutottunk *Nóti Károly* bohózataihoz. Mintha mindig is

A gyermekek a Márványmenyasszonyban

ezt kerestük volna, mert „Lepsénynél még megvolt!”

Sziporkázóan szellemes, derűs, pezsgő előadást hallottunk *Tarján Tamás* egyetemi tanár, színház-esztéta, színikritikus vezetőjében mind a szerzőről, mind az előadóról. Külön kiemelte az előadás rendezőjére, *Szöke Istvánra* jellemző „nyúzó” humort, utalva a *Mindenkit megnyúzunk* hatalmas sikert kiváltó – Miskolci Nemzeti Színház – előadására, rendezője Szöke István volt.

S mint a meghívó hátoldaláról olvashattuk: „Nóti Károly a magyar Kabaré és egyben az egyetemes magyar színházművészet csodás alakja. A 20-as évek után olyan mederbe terelte a pesti kabarét, mely ámulatba ejtette közönségét a Teréz-körúti Kabarétól Torontón át Párizsig.

Bejárta Amerikát, Európát, és ontotta a ragyogó kabarékat, melyeknek mélyén igazi színpadi alakjaiban a jeges örület bujkál. Amíg lesz Pesti Kabaré, addig lesz Nóti Károly is.” (Szöke István). És kezdődött az örület! – A nagy költő Rabindranath Tagore több generáció ivómércéjévé vált –, az ötlet a Nótié! Az optikai csalódás *A csillár* jelenetben végzetessé válik. A békés panzió örültek háza, ahol mindenki „emberből van”, és ezért nem lehet megfélemezni az indulatokat.

Flórián Antal most is elegáns, komédiázó, szeretni való és tiszteletet ébresztő színész, túl a 70-en!!! *Simon Andrással* közönségünk most ismerkedik közelről. Szó sze-

Tarján Tamás

rint. Hihetetlen, hogy a Pesti Magyar Színház színpadán is van, meg karnyújtásnyira tőlünk is. Energia, humorérzék, kisugárzás, – talán még a Háromszéken honos felmenőktől mentette át Magyarországra. A Hosszú az nem Srég, mert tavaly még Srég volt, de az idén már Hosszú lett: *Máté Krisztinán*. Jó újra látni őt színpadon, a mi közösségünkben. Éles alakításai, szép zengésű hangja, a színpadi játék iránti precizitá-

sa nagy öröm partnernek, nézőnek. *Németh Anna* olyan csábos volt, mintha nem a férjét hívta volna reggelizni! Vagy éppen ezért?

Nótit nehéz próbálni... sőt, Kulhaneket! Mert sokszor az eltalált hangsúly miatt nem tudom nevetés nélkül mondani a legjobb poénokat. Hogy Szöke István jól érti Nótit, azt a közönség hullámmozgása igazolta. A siker nagyon nagy volt.

A *Gáti-Németh Duó* megbízhatóan egészítette ki az előadást, hisz a mérce évről évre magasabb.

Ez a Nemzetiségi Nap jól sikerült. Köszönjük elsősorban Budavári Önkormányzatnak, amely támogatta pályázatunkat. Köszönjük *Dr. Jeney Jánosné* alpolgármester-asszony értékelő szavait, melyből az örmény közösség iránti megbecsülés és őszinte érdeklődés sugárzott. Köszönjük a tombola felajánlásokat, különösen *dr. Issekutz Sarolta*

A fellépő művészek

A Budavári örmény farsang közönsége

elnökasszony változatos könyvajándékait, amelyek az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület gyönyörű, értékes kiadványai voltak.

Ha Isten megadja, s élünk, jövőre már a Hetedik Nemzetiségi Napon találkozunk a Várkerületben!

Várady Mária

Wass Albert

Te és a világ

„Gondolj arra, hogy meztelenül jöttél erre a világra és meztelenül térsz belőle vissza. Vendég vagy ezen a földön. Csak az a Tied, amit a bőröd alatt hoztál és elviszel. Gazdag, aki egészséges. Aki erős. Aki nem szorul másra. Aki föl tudja vágni a fáját, meg tudja főzni ételét, meg tudja vetni ágyát és jól alszik benne. Aki dolgozni tud, hogy legyen mit egyék, legyen ruhája, cipője és egy szobája, amit otthonának érez. Fája, amit fölaprithasson. Aki el tudja tartani a családját, étellel, ruhával, cipővel, s mindezt maga szerzi meg: az gazdag. Örvendhet a napfénynek, a víznek, a szélnek, a virágoknak, örvendhet a családjának, a gyermekeinek és annak, hogy az ember él. Ha van öröme az életben: gazdag. Ha nincsen öröme benne: szegény. Tanulj meg tehát örvedeni. És ismerd meg a vagyonodat, amit a bőröd alatt hordasz. Éljen veled és általa, és főképpen: tanulj meg örvedeni! Vendég vagy a világban és ez a világ szép vendégfogadó. Van napsugara, vize, pillangója, madara. Van virága, rengeteg sok. Tanulj meg örvedeni nekik. Igyekezz törődni velük. Azzal, ami még a világ szépségéből csodálatosképpen megmaradt, az emberiség minden pusztításai mellett is. Nem győzöm eleget mondani: tanulj meg örvedeni. Annak, hogy élsz. S mert élsz: gazdag vagy.”

2013. március 14-én 11 órára a XV. kerületi Örmény Önkormányzat
tisztelttel meghívja Önt, családját és barátait

KISS ERNŐ

**örmény származású, '48-as altábornagy,
aradi vértanú emléktáblájának megkoszorúzására.**

A megjelenteket köszönti *Nuridsány Zoltánné* elnök
Közreműködnek a Hartyán Általános Iskola tanulói.

A koszorúzás helyszíne: a Budapest XV. kerület, Szentmihályi út 3-11. és a Kiss Ernő u. 47/2. szám alatt lévő sarokház. Megközelíthető: Újpest Központtól a 196, 196 A., a Keleti Pályaudvartól a 173, 173 E és a 196, 196 A jelzésű autóbusszal.

Szomorújelentés

Elhunyt Ajtony Árpád író, szociálpszichológus

Hatvankilenc éves korában elhunyt Ajtony Árpád, Párizsban élő író, szociálpszichológus – tájékoztatta családja szerdán az MTI-t.

A 1960-70-es évek budapesti írói és filmes neoavantgárd mozgalmanak emblematikus alakja hosszú betegség után január 16-án hunyt el párizsi otthonában.

Ajtony Árpád 1944. január 9-én született Székelykeresztúron. 1962 és 1963 között Szegeden tanult, 1967-ben az ELTE BTK magyar-történelem szakán diplomázott, majd 1970-ig a budapesti filmgyár dramaturgia volt, részt vett a Balázs Béla Stúdió munkáiban és a művészeti avantgárd kezdeményezéseiben. Első írásai 1968-ban jelentek meg magyarországi és jugoszláviai magyar folyóiratokban, az első szamizdat újság, a Szétfolyóirat (1971–1973) egyik készítője volt.

1973-tól Párizsban élt, ahol a hivatalos magyar kultúrpolitikával szembeni emigráns elenkultúra központi alakja lett. Az 1968-as diáklázadásokat követően legprogresszívebbnek számító Vincennes-i Egyetemen szociálpszichológiát tanult, Michel Foucault baráti köréhez tartozott. 1981-ben védte meg a XX. század eleji Ausztria nemzeti identitásáról és önképéről írt doktori disszertációját. Ezt követően pszichiátriai intézetekben dolgozott, 1984-től egészségügyi dolgozóknak szociológiai és antropológiai előadásokat tartott. A kilencvenes években a Versailles-i Egyetem pszichológiai tanszékének a tanára volt.

A rendszerváltás után forgatókönyvíróként ismét részt vett magyar filmek készítésében, valamint francia-magyar kutatási projektet szervezett a világnézet átértékelődés pszichológiai folyamatainak vizsgálatára. A hetvenes években írt novelláiból A birodalom elvesztése címmel 1998-ban jelent meg első kötete a Jelenkor Kiadó gondozásában, amiért 1999-ben megkapta az elsőkötetes szerzőket elismerő Bródy Sándor-díjat. Második műve, amelyben 1969–1972 közötti írásai olvashatók, Miért ilyen későn? címmel 2002-ben jelent meg.

Szombaton búcsúztatják a párizsi Pere Lachaise temetőben.

(MTI – Magyar Hírlap Online, Irodalmi jelen, 2013. jan. 23.)

Emlékét kegyelettel megőrizzük!

Barangolás Bácskában, Bánságban és az Al-Duna vidékein

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület programja – 2013

Útvonal: Budapest – Kiskunhalas – Tompa – Szabadka – Palics – Csóka – Feketető – Tóthfalu – Törökbecse – Aracs – Zenta – Tóthfalu – Elemér – Nagybecskerek – Újvidék – Pétervárad – Székelykeve – Pancsova – Nándorfehérvár – Zimony – Székelykeve – Szendrő – Galambóc – Donji Milanovac – Kis és Nagy Kazán-szoros – Vaskapu – Orsova – Dunaorbágy – Dunatölgyes – Herkulesfürdő – Zsilvásárhely – Novaci – Petrozsény – Csernakeresztúr – Déva – Marosillye – Máriaradna – Ópálos – Arad – Nagylak – Makó – Szeged – Budapest

Időtartam: 8 nap (2013. augusztus 4–11.)

Autóbuszos útvonalhossz: kb. 2000 km

Ellátás: félpanziós (reggeli és estebéd)

Szükséges felszerelés: nyári túraruházat, sportcipő, elemlámpa, fürdőruha

Vezetés: a csoportot Gyuri bácsi vezeti az utazás kezdetétől annak végéig

Főbb események:

- Barangolás a magyar-örmények nyomában, örmény emlékhelyek felkutatása
- Lerójuk kegyeletünket a hit és a szabadságharc magyar-örmény vértanúinak emléke előtt:
- Boldog Bogdánffy Szilárd püspök – Feketetőn
- Kiss Ernő altábornagy – Eleméren
- Lázár Vilmos ezredes – Nagybecskereken
- Koszorúzás gróf Leiningen Westerburg Károly tábornok aradi vértanú szobránál Törökbecsén
- A Vértanúk emlékműve és a Szabadság-szobor Aradon
- Tiszteletadás a II. világháború magyar áldozatainak emléke előtt a szabadkai temetőben
- Városnézés Nándorfehérváron, Szabadka szécessziós városközpontjában, Zentán, Újvidéken és Nagybecskereken
- Várlátogatás Nándorfehérváron, Péterváradon, Szendrőn és Galambócon
- Rozgonyiné balladáját hallgatjuk Galambóc várában

- A középkori Európát megmentő 1456-os nándorfehérvári diadal története
- Hunyadi torony Zimonyban
- Monumentális bencés romkolostor (Pusztatemplom) Aracson
- Püspöki palota és székesegyház Nagybecskereken
- A legdélebbi Szent Istvánnak ajánlott templom Székelykevéen
- Kulturális hagyományteremtés Tóthfaluban
- Hangulatos üdülőtelep szécessziós pavilonokkal Palicson
- Panorámutazás (150km) az Al-Dunai áttörés déli oldalán Galambóc és Vaskapu között
- Naszádos hajókirándulás az Aranyember történetének színhelyén a Kazán-szorosokban
- Veteráni barlang bejárása a Dunáról
- Gyalogtúra a Nagy-Sukárra, a Kazán-szoros északi peremére
- Séta Herkulesfürdőn Erzsébet királyné (Sissi) nyomában
- Pazellerkeringőjének varázsa Herkulesfürdőn
- A Szent Korona rejtékhelye Orsován
- Vaskapu: rálátás az erőműre és ismertető az Al-Duna szabályozásának eseményeiről
- Látványos alpesi út a Déli-Kárpátokban Havasalföldről Erdélybe, Novaci és Petrozsény közt
- A nagy fejedelem Bethlen Gábor szülőháza Marosillyén
- Kegyetemplom Máriaradnán

- Üdülőprogram fürdéssel és napozással Dunaorbágyon
- Süllőpiknik a galambóci vár alatt
- Hangulatos borkóstoló a kadarkától a kadorisszimáig Balla Géza pincészetében Ópáloson
- Zenés bácskai trakta „lankadt pitével” Tóthfaluban
- Búcsúest bográcsgulyással és fergeteges bukovinai néptáncbemutatóval Csernakeresztúron
- Tóthfaluban, Székelykevéen és Csernakeresztúron személyes élményeken keresztül újból szembesülünk a határon túli magyarok őszinte szeretetével és barátságával

Részletes program:

1. nap: **Indulás:** Budapestről, reggel 6 órakor a Batthyány téri felső rakpartról

Határátkelő: Tompa

Láttnivalók: Szabadka (városnézés, temetőlátogatás), Palics (séta az üdülővároskában), Csóka, Feketető (a román kommunista diktatúra mártírja – Boldog Bogdánffy Szilárd püspök szülőfaluja)

Szállás és ellátás: az 1. és 2. napon Tóthfaluban bácskai családoknál (2 ágyas, komfortos szobák)

2. nap: **Láttnivalók:** Törökbecse (gróf Leiningen Westerburg Károly tábornok – aradi vértanú emlékműve, koszorúzás), Aracs – pusztatemplom (bencés apátság romjai), Zenta (városnézés, Zentai csata emlékműve), Tóthfalu (tájház, zenés bácskai trakta)

3. nap: **Láttnivalók:** Elemér (templom, Kiss Ernő altábornagy – aradi vértanú kriptája, koszorúzás), Nagybecskerek (városnézés, székesegyház, Lázár Vilmos ezredes – aradi vértanú domborműve és emléktáblája, koszorúzás), Újvidék (városnézés, Mária neve templom), Pétervárad (várlátogatás)

Szállás és ellátás: a 3. és 4. napon Székelykevéen „bukovinai” székely családoknál (2 ágyas komfortos szobák)

4. nap: **Láttnivalók:** Nándorfehérvár (várlátogatás, Bajraki mecset, sétálóutca), Zimony (Hunyadi torony), Székelykeve (Szent István templom, tájház)

5. nap: **Láttnivalók:** Szendrő (várlátogatás), Galambóc (vár, süllőpiknik a Dunaparton), Donji Milanovac (séta a mólón), Kis és Nagy Kazán-szoros (panorámaút), Vaskapu (határátkelő a gátkoronán), Orsova

Szállás és ellátás: az 5. és 6. napon Dunaorbágyon, a Duna Csillaga szállodában

6. nap: **Láttnivalók:** Duna Csillaga (üdülőprogram: fürdés a Dunában, napozás, fakultatív programok: naszádozás a Kazán-szorosokban, Veteráni-barlang, Ponikova-barlang, gyalogtúra a Nagy Sukárra)

7. nap: **Láttnivalók:** Herkulesfürdő, Cserna festői völgye, Havasalföld (Novaci-Petrozsény: magashegyi panorámaút – 2140m a tengerszint felett, könnyű gyalogtúra), zenés, táncos búcsúest Csernakeresztúron

Szállás és ellátás: a 7. napon Csernakeresztúron Bukovinából visszatelepült székely családoknál (2 ágyas komfortos szobák)

8. nap: **Láttnivalók:** Marosillye (Bethlen Gábor szülőháza), Máriaradna, Ópálos (hangulatos borkóstoló a kadarkától a kadorisszimáig), Arad (Szabadság-szobor – koszorúzás)

Határátkelő: Nagylak

Érkezés: Budapestre 21 óra körül

Részvételi díj: 76 000 Ft/fő – ifjúsági kedvezmény 18 éves kor alatt 16 000 Ft/fő

Az ár tartalmazza a vezetést, szállást, félpanziót, belépőt, borkóstolót, művészi produkciók árát, kivéve a busz költséget.

Buszköltség: (ami a foglalót is jelenti) 20 000 Ft/fő, minimum 30 résztvevő esetén.

A bejárt helyek hangulatát tájba illő zenével, felolvasásokkal és a népköltészet remekeivel idézzük fel.

Szomorújelentés

Mindannyiunk által igen tisztelt alezredes úr! Szeretett Bajtársunk!

Megtört szívvel, a család mély fájdalmában osztozva búcsú-zunk tőled és kísérik el, most utolsó utadra. A tisztbajtársaid, a Bolyaisok és a Kossuthosok nevében megköszönöm neked azt a példás életet, ahogyan éltél. Ahogy katonaként, híradó tisztként becsülettel szolgáltál.

Vitéz Zakariás Gábor

„Látjátok feleim, egyszerre meghalt! és itt hagyott minket magunkra. Megsált! Ismertük őt. Nem volt nagy és kiváló./ csak szfv, a mi szíviünkhöz közel álló/ .. Ilyen az ember. Egyedüli példány! Nem élt belőle több és most sem él./ s mint fán se nő egyforma két levél./ a nagy időn se lesz hozzá hasonló! Nézzétek e főt, ez összeomló./ kedves szemet. Nézzétek, itt e kéz./ mely a ki-mondhatatlan ködbe vész/ kővé meredve./ mint egy erekye./ s rá ékírással van karcolva ritka./ egyetlen életének ősi titka./ Akárki is volt ő, de fény, de hő volt.” – így írta Kosztolányi Dezső: a Halotti beszédben.

Vitéz Zakariás Gábor m. kir. hadnagy, rehabilitált alezredes úr katonatiszti pályafutása 9 tisztársával együtt 1942. december 6-án a m. kir. „Bolyai János” Honvéd Műszaki Akadémián híradó tiszté avatásával veszi kezdetét. Olyan katonacsaládból származott, melyben felmenői között, több emberöltőn keresztül sok katonatiszt ért el magas beosztást. Élete igazi katonasors volt, ő mindig katona maradt!

Fiatal hadnagyként szegedi helyőrséghez került, fél éves szolgálat után önként jelentkezett hadibeosztásba. Megjárta a II. világháborúban a hadak göröngyös útjait. Végig hadművelési területen, a 23. hadosztály köte-

lékében lévő önálló híradó század parancsnoka volt.

Háborús kiténtetési: tűzkereszt, Signum laudis, lovagkereszt, Signum laudis ezüst a kardokkal szalagon, német II. o. vaskereszt.

Különböző szakmai beosztásokban szerzett gazdag tapasztalatait a háború után, az új honvéd Kossuth akadémián kamatoztatta. Veres Péter, akkori honvédelmi miniszter intézkedése alap-

ján 1948. április 15-én a pécsi honvéd híradó zászlóaljban kapott századparancsnoki beosztást, ahova a honvéd Kossuth Akadémia első évfolyamának híradó akadémiakusa- it vonultatták be.

Az egykori akadémikusai imponáló, példát mutató századparancsnoknak ismerték meg. Amikor egy-egy emberpróbáló kiképzési nap végén az újonc tisztjelöltek nótaszóval érkeztek be a laktányába, őket a lóháton mindig büszkén ülő Zakariás Gábor százados vezette. 1948 őszén 125 fő híradó vonult be vele Budapestre, a Kossuth Akadémiára, akik tiszté avatásuk után híradó alegységek és egység kiváló parancsnokai, csapatok híradó főnökei lettek.

Zakariás Gábor századost 1949-ben letartóztatják. Vád: hűtlenség, feljelentési kötelezettség elmulasztása. Ítélet: öt év börtön. Amnesztiával szabadul 1953-ban. 1990-ben alezredesként rehabilitálják. Több állami kiténtetését követően 1995-ben vitézzé avatják. 1999-ben „Szabad Magyarorszá- gért” elismerésben részesítette a miniszterelnök. 1958-ban a BHG híradástechnikai gyár konstruktöre, mérnöke lett.

1965-től a telefongyár fejlesztési intézeté- be került. 1967-ben mellékállásban a műsza-

ki egyetem adjunktusa lett. 1983-ban nyugdíjba vonult.

A Magyar Politikai Elitéltek Közösség alapító tagja, és haláláig annak (MPEK) igazgatótanácsának tagja. Soha nem felejtette el a család erdélyi gyökereit, az ezeréves határon támogatta a hősi emléhely létrehozását és a vasúti – őrház helyreállítását. Számatalan lovastúrát vezetett, nemzetközi lovascsapatokkal megismertette az ország lovasterepeit. 1990-ben a katonai műszaki főiskola felvette a világhírű matematikus és hadmérnök Bolyai János nevét, és a Magyar Királyi Bolyai János Honvéd Műszaki Akadémia jogutódja lett. Itt is támogatta a katonai lovas szakosztály megszervezését, működését és versenyeit. 80 évesen zárta lovaspályafutását.

Zakariás Gábor nyá. alezredes példásan segítette a híradó tanszék, valamint a Puskás Tivadar Bajtársi Egyesület hagyományápoló tevékenységét. Szervezte az egykori akadémiaát végzett magyar királyi tisztek összefogását, az emlékdiploma átadási ünnepsé-

Szomorújelentés

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

Korolovszky Vivien

2013. január 16-án, életének 87. évében elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása 2013. február 9-én 12 órakor volt a leányfalusi Szent Anna római katolikus templomban. (2015 Leányfalu, Szent Imre herceg útja 14.) Akaratához híven hamvait a későbbiek folyamán szűk családi körben a kért helyen fogjuk szétszórni.

Jóáért Angéla

Szívünk mély fájdalmával tudatjuk, hogy a sepsiszentgyörgyi

Fogolyán Kristóf Miklós

életének 73. évében rövid betegség után visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetése 2013. február 8-án, pénteken volt a vártemplomi ravatalozóháztól katolikus szertartás szerint.

A gyászoló család

Emléküket kegyelettel megőrizzük!

Zeneagapé

(Örmény katolikus templom, Budapest XI. ker., Orlay u. 6.)

Március 17-én, a 16.30-kor kezdődő szent mise után Bakó Mária, fiatal énekest hallhatjuk. Édesanyja Borosnyay Klára, a Budapest XII. ker. Örmény Nemzetiségi Önkormányzat képviselője, nagynyja Zakariás Katalin.

Bakó Mária

A Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola végzős diákja, már egészen kicsi kora óta érdeklődik a zene, a zenélés iránt. Iskolája rendszeres órái közé tartoznak egy héten többször is a kóruspróbák, a kis létszámú kamaraéneklések, a szolfézs, ének és hangképzés órák, és persze nem maradhat el a hangszeres oktatás sem. Így már korán szerepet kapott életében a zenei képzés, alsó osztályos korától kezdve tanul gitározni, néhány évet zongorázott is. Sokáig énekelt a templomi kórusban, az iskolai kórusal – pedig a rendszeres szerepléseknek hála – sokfe-

lé megfordult. Így például a tavalyi Berlinben megrendezett Bartók koncerten, vagy a néhány évvel ezelőtti olaszországi nemzetközi kórusversenyen, utóbbin a kórus két kategóriában indulva első és második helyet szerzett.

A Szentpéteri József Ötvös Iparművészeti Stúdió tagjaként a programokat énekével színesíti. Szabadidejében is szívesen énekel, a népdalok, a komolyzene és a világi dallamok egyaránt helyet kapnak nála, de a sportolásra és tanulmányaira is nagy hangsúlyt fektet.

Március 17-én meghallgathatják a Zeneagapén.

Mindenkit szeretettel várunk!

Kedves gyerekek és kreatív felnőttek!

A Szentpéteri József Ötvös Iparművészeti Stúdió vár Titeket **viseletkészítő** műhelyébe, a XI. kerület Csiki-hegyek iskolába. Ahol megismerhetitek őseitek öltözetét. Magyar és örmény viseleteket készítünk, foglalkozunk viselettörténettel, zsinórozással, dúcolással, batikolással, hímzéssel. Öltözetkiegészítés – mint például ötvös csattok, gombok, ékszerek készítése – az ötvös műhely segítségével.

Jelentkezés: *Horvát Ildikónál* 06 30 491 2866. Személyesen: Hétfőn 15-20h között az általános iskolában. (1118 Budapest, Csiki-hegyek utca 13-15.)

Borosnyay Klára stúdióvezető

(További felhívás a Füzetek februári számának 37. oldalán)

Örmény utakon Kelet-Anatóliában

Az utazás előkészületei tartanak. 2013 augusztusának közepén az egykori virágzó örmény őshazába, Kelet-Anatóliába tervezett zarándokút részletes programja a füzetek januári és februári számában olvasható. További tájékoztatás a következő lapszámokban.

Szomorújelentés

Mély fájdalommal, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy

Gáspár Ernő

2013. február 9. napján, életének 84., házasságának 55. évében visszaadta lelkét Teremtőjének. Szeretett halottunk hamvait 2013. március 1. napján, pénteken 9.30 órakor helyezzük örök nyugalomba a Cinkota Ilona-telepi temetőben. Engesztelő szentmise 2013. március 1. napján 18 órakor a Szent József Plébánia templomában került bemutatásra (1165 Budapest, Pilóta utca 22.).

A gyászoló család

Emlékét kegyelettel megőrizzük!

Közeledik az adóbevallás ideje... A törvény szerint személyi jövedelemadónk (kétszer) egy százalékát erre jogosult, bejegyzett egyházaknak, közintézményeknek, civil szervezeteknek, egyesületeknek ajánlhatjuk.

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület jogosult arra, hogy személyi jövedelem-adónk 1 %-át az EÖGYKE-nek ajánlhassuk.

Tizenhetedik éve működő Egyesületünknek így lehetősége nyílik arra, hogy működése anyagi nehézségeit részben megoldja. Meggyőződésünk, hogy az EÖGYKE kezdetől fogva nyitott könyvként működik, hiszen minden lépésünkről rendszeresen beszámolunk az Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek hasábjain.

Akik részt vesznek programjainkon, meggyőződhetek arról, hogy a tagdíjat, adományokat, a pályázatok során elért támogatásokat kizárólag kulturális és hitéleti identitás-örzésünkre, hagyományaink ápolására, a magyarörmény társasági élet, a közösség megteremtésére, jobbítására fordítjuk. Kérjük, hogy jövedelemadója bevallásakor gondoljon Kulturális Egyesületünkre – ezáltal önmagára is. Hiszen azért dolgozunk, hogy magyarörmény közösségünk céljait megvalósítsa, örmény gyökereink tárgyi és szellemi kultúráját megőrizze, átadja gyermekeinknek, unokáinknak – az utókornak. Tartozunk ezzel tehetséges, tisztességes és jó magyarrá vált őseinknek, tehát önmagunknak is.

Nem kell mást tennie, mint a jövedelemadó bevalláskor az APEH által rendszeresített bevallási nyomtatványon nyilatkozatot tegyen szervezetünkre.

A kedvezményezett adószáma:

18085590-1-41

A kedvezményezett neve:

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Együttal kérjük és javasoljuk, hogy a másik egy százalékkal támogassa a **Magyar Katolikus Egyházat, amelynek technikai száma 0011,** amelynek részegyháza a magyarhoni, történelmi örménység Örmény Szertartású Római Katolikus Egyháza.

Templomunknak, amelyet évtizedeken át Kádár Dániel apátplébános vezetett, nincs önálló technikai száma! Köszönjük, hogy gondol ránk.

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Egyházi hírlevél

Nagybőjt az önmegtadadások, a bűnbánat ideje, amely által életünket jobbá alakíthatjuk. Felkészülünk húsvét örömnepére. Nagyböjti előkészületeinket a csendesség, a visszafogottság jellemezheti. Mindezekkel jellé válhatunk környezetünk számára. Az előkészület öröme tegye ragyogóvá majd húsvét ünneplését!

Szeretettel hívom a testvéreket a következő programokra:

Március 17-én 16 órától koszorúzás, majd szentmise nagyböjti elmélkedéssel, utána zeneagapé

március 24-én nem lesz szentmise

március 31. húsvétvasárnap, 16.30 órákor szentmise

április 21. nem lesz szentmise

április 24. Örmény Genocídiumi emlékmise 18 órákor

május 26. 16.30 órákor szentmise, utána zeneagapé

június 16. Világosító Szent Gergely ünnepe

A többi, itt nem jelölt vasárnapokon is 16.30 órákor várjuk szentmisére a testvéreket.

Szeretettel kérem a testvérek támogatását! Feladataink ellátásához nélkülözhetetlen, hogy ki-ki személyesen, lehetőségeihez mérten támogassa a plébánia működését. Ennek módja egyrészt szentmise kapcsán személyesen átadott adomány, vagy a csekkes befizetés, illetve a közvetlen utalás. Kérésre csekket szívesen küldök.

Fülöp Ákos örmény lelkész

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület folytatja a **pénzadományok gyűjtését** az erdélyi magyarörmény közösségek részére. Pénzbeli adományok az egyesület bankszámlájára befizethetők.

Bankszámlaszám: Budapest Bank Rt. Királyhágó fiók: 10100792-72594972-00000007

Az **Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület székhelye:** 1015 Budapest, Donáti utca 7/a.

Postacíme: 1251 Budapest, Pf. 70. **Telefon:** 201-1011, **fax/tel.:** 201-2401

Elnök: dr. Issekutz Sarolta

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK – füzetek

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület havonta megjelenő kiadványa

A kiadványt támogatja:

a Fővárosi Örmény Önkormányzat

(1054 Budapest, Akadémia u. 1. II. emelet 280, telefon: 332-1791)

(féléfogadás: hétfőn 16.30–18.30 óráig, fovarosiormeny@gmail.com),

valamint a Ferencvárosi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat

Nyilvántartási szám: 2.2.4/78/2002.

Főszerkesztő: **Béres L. Attila**

Felelős kiadó: **dr. Issekutz Sarolta**

Munkatársak: Dr. Sasvári László, dr. Issekutz Sarolta, Bálintné Kovács Júlia (Kolozsvár),

Dr. Puskás Attila (Marosvásárhely)

Szerkesztőség: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel.: (1) 201-1011, Fax: (1) 201-2401

Lapzárta: minden hónap harmadik csütörtökét követő hétfő!

Tördelés: Szakmány György

Nyomdai munkák: Pannónia-Print Kft.